

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy – Europeiska psykologcertifikatet

Juli 2017

Juli 2017

EuroPsy
European Certificate in Psychology

EuroPsy

Europeiska psykologcertifikatet

EFPA:s förordningar om *EuroPsy* samt
bilagor

www.europsy-efpa.eu

Juli 2017

Innehåll

1. Inledning	4
2. EFPA:s förordningar om <i>EuroPsy</i>	10
Avsnitt A. <i>EuroPsy</i> , det europeiska psykologcertifikatet	10
Avsnitt B. Tilldelande organ	13
Avsnitt C. Förfarande för erhållande av <i>EuroPsy</i> -certifikatet	20
Avsnitt D. Överklagandeförfaranden.....	21
Avsnitt E. Övriga förordningar	22
3. Registret över <i>EuroPsy</i> -psykologer	25
Tillägg I. Krav för specialistcertifikatet i psykoterapi	26
Tillägg II. Krav för specialistcertifikatet i arbets- och organisationspsykologi.....	29
Bilaga I. Definitioner	32
Bilaga II. Regelverk och minimistandarder för utbildning av psykologer	35
Beskrivning av kursinnehållet	36
Minimikrav på teoretisk och praktisk utbildning i psykologprogrammet.....	42
Bilaga III. Kompetenser och kompetensprofilering.....	45
Psykologers kompetenser	45
Förfaranden för <i>EuroPsy</i> -profilering	50
Bilaga IV. <i>EuroPsy</i> -certifikatet och dess ansökningsformulär.....	53
Bilaga V. Praktisk tjänstgöring under handledning.....	58
Bilaga VI. Program för fortsatt yrkesutveckling.....	66
Bilaga VII. <i>EuroPsy</i> :s historia	68
Bilaga VIII. Relevanta publikationer.....	74

1. Inledning

Bakgrund

I Europa har det under de senaste decennierna skett avsevärda förändringar vad gäller innehållet i och utförandet av psykologtjänster. Sedan första början har psykologer utbildats och tillämpat sina kunskaper i enlighet med nationella regelverk som karakteriseras av skilda utbildningstraditioner, anställningsformer, typer av statlig inblandning, och språk. Psykologutbildningen har sina rötter i filosofi och medicin, och har utvecklats under kraftigt varierande politiska och ekonomiska förhållanden. Utbildningen har därför tagit olika form i olika länder, med i vissa fall betoning på omfattning och enhetlighet, offentlig finansiering och reglering i lag, i andra fall med betoning på tidig specialisering och marknadsbaserad konkurrens med andra yrkesgrupper. Under denna period har det skett en påtaglig förbättring av kvaliteten på utbildning och yrkesmässiga tjänster, samt en ökad rättslig reglering av psykologer i Europa.

Den ökande internationaliseringen av ekonomin i allmänhet och införandet av en gemensam inre marknad inom Europeiska unionen (EU) har stimulerat yrkesutövares rörlighet liksom tillhandahållandet av tjänster över nationsgränserna. Omfattande insatser har också gjorts för ökad rörlighet i utbildningssyfte, särskilt på universitetsnivå. Som en följd av Bolognadeklarationen 1999 genomförs just nu en fullständig översyn av universitetsutbildningen i hela Europa, med målet att inrätta "det europeiska området för högre utbildning" senast 2010. Europeiska kommissionen har som mål att driva på för ytterligare steg i denna riktning. Kommissionen har därför genomfört en djupgående omarbetning av systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer, vilken har godkänts av Europaparlamentet och Europeiska rådet, för att främja den fria rörligheten för yrkesutövare i Europa. Efter 20 år har det allmänna direktivet 89/48/EC, som har utgjort ramen för yrken som regleras i lag (förutom de sju yrken som har så kallade vertikala eller "särskilda" direktiv), ersatts av det nya direktivet 2005/36/EC, som antogs i september 2005 och som håller på att genomföras (2007) i EU:s 27 medlemsländer. Denna utveckling har uppenbar betydelse för psykologer och deras klienter. Psykologer, liksom andra yrkesutövare, bör ha möjlighet att erhålla sin utbildning och utöva sitt yrke var som

helst inom EU. Kunder, vare sig de är enskilda medborgare eller institutioner, bör ha möjlighet att erhålla tjänster från kompetenta psykologer i enlighet med sina intressen och rättigheter överallt inom EU.

Även om enhetlighet, transparens och flexibilitet bör eftersträvas vid införandet av utbildnings- och yrkessystem som överskrider nationsgränser, så är dessa mål inte lätta att uppnå, med tanke på den mångfald av system och förfaranden som har utvecklats under tidens gång. Gemensamma regelverk måste skapas för att jämföra och fastställa likvärdigheten hos utbildnings- och yrkeskvalifikationer, och gemensamma standarder måste införas för att säkerställa kvaliteten på sakkunskap och professionalitet i hela EU. Detta innebär en stor utmaning eftersom det kräver att nuvarande system och förfaranden förändras, och att särintressen som vill behålla det befintliga systemet måste övervinnas. I synnerhet är det nödvändigt att yrkessammanslutningar undviker att gå i försvarsställning och otillbörligt försvara nationella intressen, och att formulera en gemensam syn på yrkesområdets framtid som omfattar dess medlemmars utveckling, och utbildning.

Utveckling inom psykologyrket

Det har gjorts ett antal försök att skapa regelverk och standarder för psykologyrket inom Europa under de senaste decennierna. 1990 antog EFPPA (European Federation of Professional Psychologists Associations) ett antal optimala standarder för psykologyrket (EFPPA 1990), där det fastställdes krav på akademisk och praktisk utbildning av psykologer. ENOP (European Network of Organizational and Work Psychologists) utvecklade minimistandarder och regelverk för kursplaner inom arbets- och organisationspsykologi (Roe et al., 1994; ENOP, 1998). En arbetsgrupp med europeiska psykologer använde en liknande metod när de utformade ett regelverk för utbildning av europeiska psykologer inom ramen för EU:s Leonardo da Vinci-program (Lunt, 2000; Lunt et al. 2001a, Lunt 2002). Det dokument som blev resultatet kallades ”*EuroPsyT*, ett regelverk för utbildningen av psykologer i Europa”, och ledde till omfattande diskussioner bland föreningar och sammanslutningar för psykologer runtom i Europa. Dokumentet antogs av EFPA (European Federation of Psychologists’ Associations, EFPPA:s efterföljare) 2001. *EuroPsyT*-regelverket utgör grunden för ytterligare utveckling som troligen kommer att resultera i ett system med två nivåer, och som kommer att omfatta *EuroPsy*, det europeiska psykologcertifikatet, som den grundläggande standarden för självständig utövning av

psykologyrket, samt ett antal avancerade eller specialiserade certifikat inom psykologi som bygger på detta. *EuroPsy*-regelverket byggde i stor utsträckning på arbete som utförts av BPS (British Psychological Society) när de tog fram sina egna yrkesstandarder för psykologer vilket utmynnade i kompetensstandarder för tillämpad psykologi (Standards of Proficiency for Applied Psychology). Ett viktigt bidrag från detta arbete är utvecklingen av kompetenser som kan utvärderas som resultat av utbildningen, istället för att enbart förlita sig på akademiska kursplaner.

Europeiska kommissionen är också positiv till ett tillvägagångssätt som bygger på kompetens, som betonar transparens, och som möjliggör utvärdering av kompetenser inom en rad olika sammanhang. Ett exempel på detta är det så kallade ”Tuning-projektet” (Tuning Educational Structures in Europe – harmonisering av utbildningsstrukturerna i Europa) som är ett led i genomförandet av Bolognadeklarationen, vars syfte är att utveckla en uppsättning allmänna och specifika kompetenser som leder till läranderesultat inom olika områden. ”Tuning-projektet” inleddes 2000 som ett projekt för att koppla samman Bolognaprocessens politiska mål med initiativen från Lissabonkonventionen om erkännande av utbildningsbevis. Dess första fas omfattade ett antal områden, dock inte psykologi. Under den andra fasen har psykologi utvecklats av en liten grupp som även var delaktiga i utvecklingen av *EuroPsy* (Lunt et al. 2011). För närvarande utvärderas likvärdigheten hos akademiska kvalifikationer av NARIC (National Academic Recognition Information Centres – nationella informationscentrum för akademiskt erkännande) på nationell nivå som arbetar inom ENIC (European Network of Information Centres – Europeiska nätverket för informationscentrum) på europeisk nivå. Förhoppningen är att specificering av kursplaner i kombination med specificering av kompetenser hos yrkesverksamma psykologer, såsom redovisas i *EuroPsy*, kommer att möjliggöra en mer transparent utvärdering av likvärdighet och högre kvalitet i de yrkesmässiga tjänster som erbjuds klienterna.

EuroPsy:s syfte

EuroPsy (eller det europeiska psykologcertifikatet) innebär ett stort steg framåt för psykologers rörlighet och för klienters tillgång till psykologtjänster av hög kvalitet runtom i Europa. Certifikatet bygger på det utbildningsrelaterade regelverket och minimistandarderna i *EuroPsyT* som godkändes 2001 och det så kallade europeiska regelverket för examensbevis som antogs 2005, och erbjuder ett riktmärke eller en

uppsättning av europeiska standarder för psykologi som kommer att ligga till grund för utvärdering av den akademiska och praktiska utbildningen av psykologer i de olika länderna inom EU, samt andra länder inom EFPA. Detta dokument (EFPA:s förordningar om *EuroPsy* och bilagor för *EuroPsy*) presenterar EFPA:s förordningar om *EuroPsy* och bilagor för det europeiska psykologcertifikatet (*EuroPsy*).

EuroPsy har utvecklats under överinseende av EFPA, som även övervakar utvecklingen av specialistcertifikat inom mer specialiserade områden av psykologers yrkesverksamhet. *EuroPsy* (det europeiska psykologcertifikatet) utgör den standard som krävs för självständig yrkesutövning på grundläggande nivå. Specialistcertifikat (inom mer specialiserade områden som till exempel psykoterapi, arbets- och organisationspsykologi, pedagogisk psykologi, osv.) håller på att tas fram för att bevisa att psykologen har uppnått en specialiserad eller avancerad kompetens- och expertisnivå inom vissa verksamhetsområden.

Vid utvecklingen av *EuroPsy*-regelverket har stor uppmärksamhet ägnats åt de varierande utbildningsmiljöer, yrkesförhållanden och regelverk som för närvarande existerar i Europa. Det har noterats att kursplaner ofta skiljer sig åt såväl i fråga om tidslängd som i fråga om närvaro eller frånvaro av differentiering eller specialisering. För att utforma ett system som på ett meningsfullt sätt kan passa ihop med dessa olika former av utbildning görs det i EFPA:s förordningar om *EuroPsy* en åtskillnad mellan osjälvständig och självständig yrkesutövning, en åtskillnad mellan ett antal olika verksamhetsområden inom vilka psykologer arbetar, samt en åtskillnad mellan inträde i yrket och senare specialisering. Syftet med det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet är att fastställa en standard för självständig och/eller osjälvständig yrkesutövning, vanligen inom ett enskilt verksamhetsområde¹, vid inträde i yrket. Denna standard fastställer minimikrav som enskilda psykologer bör kunna uppfylla. Det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet utgör inte ett tillstånd att utöva yrkesverksamhet och är inte avsett att ersätta EFPA:s nationella tillståndsförordningar om *EuroPsy*. I den utsträckning som standarden i det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet anses vara användbar under olika nationella förhållanden är förhoppningen att man kommer att ta hänsyn till den vid de framtida

¹ Vanligen inom ett enskilt verksamhetsområde: Detta är den vanligaste situationen eftersom psykologer oftast arbetar inom ett enda verksamhetsområde. Förordningarna tillåter dock max två verksamhetsområden för psykologer som är kvalificerade och kompetenta att arbeta inom två områden

förändringar av EFPA:s tillståndsförordningar om *EuroPsy* som kan komma att införas.

Specialistcertifikatens syfte

Syftet med alla eventuella framtida specialistcertifikat (certifikat som garanterar specialistkunskaper) är att fastställa krav för självständig yrkesutövning under vissa givna förutsättningar och vid en tidpunkt som är väsentligt senare än inträdet i yrket, till exempel för att beteckna status som specialist. För närvarande har specialistcertifikat tagits fram inom områdena (i) psykoterapi och (ii) arbets- och organisationspsykologi. Det är troligt att ytterligare specialistcertifikat kommer att tas fram, vilka alla kommer att bygga på den grundläggande *EuroPsy*-standarden. I vissa länder krävs specialiserade eller avancerade kvalifikationer innan psykologer får utföra vissa aspekter av sin yrkesutövning. Detta skulle kunna innebära att framtagandet av avancerade kvalifikationer i framtiden kan leda till begränsningar för innehavare av det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet, vad gäller under vilka förhållanden och för vilka nivåer och uppgifter som de kan anses vara kompetenta att på egen hand utöva sin verksamhet. Detta kommer att avgöras i verksamhetslandet i enlighet med hur EFPA:s förordningar om *EuroPsy* tillämpas i detta land.

Vägledande principer

Ett antal vägledande principer ligger till grund för utvecklingen av *EuroPsy*, det europeiska psykologcertifikatet, vari den europeiska standarden ingår. Dessa principer syftar till att:

- 1) främja tillgången till goda psykologtjänster runtom i Europa. Alla medborgare och institutioner bör ha möjlighet att erhålla psykologtjänster från kompetenta och kvalificerade yrkesutövare, och systemet bör hjälpa till att uppnå detta mål.
- 2) skydda konsumenter och medborgare i Europa genom kvalitetssäkring samt skydda allmänheten mot okvalificerade tillhandahållare av tjänster.
- 3) bidra till mekanismer som främjar psykologers rörlighet genom att ge dem möjlighet att utöva sitt yrke överallt i Europa, förutsatt att de har rätt kvalifikationer.
- 4) säkerställa att *EuroPsy* tilldelas på grundval av: (a) dokumenterat fullföljande av en akademisk kursplan inom psykologi av tillräcklig

omfattning; (b) dokumenterad kompetens vid utövande av yrkesrollen vid praktisk tjänstgöring under handledning; (c) godtagande av europeiska (samt nationella) etiska normer för psykologer.

- 5) säkerställa att *EuroPsy*-systemet är rättvist och inte gynnar eller missgynnar psykologer på grundval av nationella eller andra skillnader i utbildningsbakgrund eller yrkesbakgrund, samt att det erkänner hög kvalitet på tjänsterna som en rådande princip. Detta innebär att *EuroPsy* inte kommer att ställa specifika krav på strukturen eller formatet hos den akademiska utbildningen, eller på beskaffenheten och upplägget hos yrkespraktiken.
- 6) garantera kvalifikationerna för yrkesutövning som psykolog såväl vid inträde i yrket som i senare skeden.
- 7) stödja åtagandet att aktivt upprätthålla kompetens. Av detta skäl tilldelas *EuroPsy* endast för en begränsad tidsperiod, och ska förnyas, även detta för en begränsad tidsperiod, på grundval av dokumenterad fortgående yrkesutövning och yrkesutveckling.
- 8) respektera befintliga nationella bestämmelser för psykologer.

2. EFPA:s förordningar om *EuroPsy*, det europeiska psykologcertifikatet

EuroPsy, det europeiska psykologcertifikatet (nedan kallat *EuroPsy*), är avsett att fastställa en standard för akademisk och praktisk utbildning som informerar klienter, arbetsgivare och kolleger om att en psykolog kan anses ha förvärvat de nödvändiga kompetenserna för att kunna tillhandahålla psykologtjänster.

EuroPsy syftar till att fastställa en gemensam standard för kompetens i alla länder där det utfärdas. Det siktar mot fri rörlighet för psykologer mellan länderna i Europeiska unionen, liksom i andra länder som har godkänt standarden, och syftar till att stödja mekanismer som möjliggör detta.

EuroPsy kan tilldelas till enskilda psykologer som uppfyller de villkor som anges i dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy*.

En person som innehar *EuroPsy* kommer nedan att kallas ”registrerad *EuroPsy*-psykolog”.

Avsnitt A. *EuroPsy*, det europeiska psykologcertifikatet

Artikel 1 *EuroPsy*² omfattar en uppsättning av standarder för utbildning av yrkesverksamma psykologer enligt vad som anges i Bilaga II och III.

Artikel 2 Enskilda psykologer är berättigade att upptas i det europeiska registret över *EuroPsy*-psykologer (nedan kallat registret) och inneha *EuroPsy* om de:

- a framgångsrikt har fullföljt en nationellt ackrediterad akademisk kursplan i psykologi vid ett universitet eller en likvärdig läroanstalt som enligt lag eller sedvana leder till en nationell yrkestitel eller behörighet som psykolog, förutsatt att kursplanen har en tidslängd

² Det europeiska psykologcertifikatet syftar härnäst på det grundläggande europeiska psykologcertifikatet (*EuroPsy*), såsom beskrivs i inledningen.

som motsvarar minst fem års heltidsstudier (300 högskolepoäng/ECTS) och ansluter sig till regelverket som anges i Bilaga II;

- b. kan styrka att de som praktiserande psykolog under utbildning har genomgått praktisk tjänstgöring under handledning under minst ett års heltidsarbete (eller motsvarande), samt att detta arbete utförts med, enligt handledarens utvärdering, tillfredsställande resultat (se Bilaga I och Bilaga V); och
- c. har avgivit ett skriftligt löfte till sin nationella ackrediteringskommitté att följa de yrkesetiska principerna i EFPA:s ”yrkesetiska metakod” samt att de kommer att utöva sitt yrke i enlighet med de etiska riktlinjer som fastlagts av den nationella psykologföreningen i verksamhetslandet.

Artikel 3 Efter en positiv bedömning av den dokumentation som anges i artikel 2 kan en person tas upp i registret och tilldelas *EuroPsy*-certifikatet.

Artikel 4 *EuroPsy* förlorar sin giltighet efter 7 år, såvida det inte förlängs.

Artikel 5 Avseende förlängning kan *EuroPsy* tilldelas på nytt till alla psykologer som

- a) kan styrka att de har upprätthållit sin yrkeskompetens genom att ha arbetat som psykolog ett fastställt antal timmar, samt att de har genomgått vidareutbildning och yrkesutveckling enligt Bilaga VI;
- b) har avgivit ett skriftligt löfte till sin nationella ackrediteringskommitté att följa de yrkesetiska principerna i EFPA:s ”yrkesetiska metakod” samt att de kommer att utöva sitt yrke i enlighet med de etiska riktlinjer som fastlagts av den nationella psykologföreningen i verksamhetslandet.

- Artikel 6 *EuroPsy*-certifikatet kommer till innebörd och utseende att likna den modell som presenteras i detta dokument (Bilaga IV).
- Artikel 7 Dessa uppgifter krävs i *EuroPsy*:s ansökningsformulär: information om universitetsutbildning och praktisk tjänstgöring under handledning, liksom de yrkeskvalifikationer, roller och sammanhang inom vilka de registrerade *EuroPsy*-psykologerna har arbetat för att bli kvalificerade, samt deras yrkeserfarenhet.
- Artikel 8 Dessa uppgifter kommer att finnas med i det europeiska registret: den registrerades namn samt jobb- eller hemadress, universitetsutbildning, land där verksamheten bedrivs, verksamhetsområde, samt plats och datum för auktorisering av den nationella ackrediteringskommittén.
- Artikel 9 Den registrerade *EuroPsy*-psykologen anses vara kvalificerad för självständig yrkesutövning som psykolog, inom det verksamhetsområde som anges i registreringsuppgifterna, såvida det inte finns några begränsningar på grund av nationella bestämmelser i det berörda landet. Detta gäller för alla länder där den nationella medlemsföreningen i EFPA har godkänt *EuroPsy* och dessa förordningar.
- Artikel 10 Den registrerade *EuroPsy*-psykologen anses vara kvalificerad för praktisk tjänstgöring under handledning och/eller ej självständig yrkesutövning (se Bilaga I) som psykolog inom alla verksamhetsområden och inom alla länder där den nationella medlemsföreningen i EFPA har godkänt *EuroPsy* och dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy*.
- Artikel 11 Registreringen av en psykolog kommer att:
- a) tas bort från registret i följande fall: (i) när *EuroPsy* löper ut (se artikel 4); (ii) på begäran av innehavaren; (iii) när en domstol eller nationell kommitté har avkunnat en dom eller vidtagit åtgärder gentemot innehavaren som förbjuder honom/henne att bedriva verksamhet som psykolog, som till exempel borttagande från ett nationellt register eller återkallelse av en nationell licens;
 - b) markeras som "avstängd" i registret om en domstol eller nationell

kommitté har avkunnat en dom eller vidtagit åtgärder som innebär att en innehavares rätt att bedriva verksamhet som psykolog tills vidare upphävs. Markeringen ”avstängd” tas bort när avstängningen i respektive land upphör.

Avsnitt B. Tildelande organ

Artikel 12 Ansvaret för att tilldela *EuroPsy* och föra in en person i registret i enlighet med dessa förordningar åvilar den europeiska ackrediteringskommittén. Denna kommitté delegerar befogenheten att tilldela *EuroPsy* i enlighet med dessa förordningar till nationella ackrediteringskommittéer i de länder där medlemsföreningen i EFPA har godkänt *EuroPsy* och dessa förordningar.

Artikel 13

- a) Den europeiska ackrediteringskommittén ska bestå av en ordförande och upp till tolv övriga medlemmar. De ska var och en representera ett unikt land inom EFPA och företräda de främsta verksamhetsområdena inom psykologi, samt upprätthålla en balans mellan personer som arbetar som praktiserande psykologer och personer som arbetar vid universitet och deltar i utbildningen av psykologer.
- b) Kandidater nomineras av medlemsföreningarna. Medlemmarna utses för en period på upp till fyra år, som kan förlängas en gång, av EFPA:s verkställande råd.
- c) Utnämningsperioderna fastställs på ett sådant sätt att tre nya medlemmar kan utses vartannat år.

Artikel 14 Den europeiska ackrediteringskommittén är ansvarig för översynen av *EuroPsy* och dess förordningar, samt för att säkerställa att registreringen och tilldelningen av *EuroPsy* sker i enlighet med dessa förordningar.

Kommittén har följande uppgifter:

- a) att ta emot och bedöma ansökningar från medlemsföreningar som vill upprätta nationella ackrediteringskommittéer;

- b) att delegera befogenheten att tilldela *EuroPsy* till de nationella ackrediteringskommittéerna;
- c) att ge vägledning till de nationella ackrediteringskommittéerna;
- d) att säkerställa att de nationella organen tolkar de europeiska standarderna på liknande sätt och att samordna de nationella ackrediteringskommittéernas arbete;
- e) att övervaka att varje nationell ackrediteringskommitté korrekt implementerar dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy*;
- f) att vidta åtgärder för att stänga av en nationell ackrediteringskommitté om det finns bevis för misskötsel eller missbruk av dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy*;
- g) att hantera överklaganden av beslut som tagits av nationella ackrediteringskommittéer;
- h) att vartannat år sammanställa en rapport till det verkställande rådet och EFPA:s generalförsamling;
- i) att hålla kontakt med och anordna ett årligt möte med ordförandena i de nationella ackrediteringskommittéerna;
- j) att samarbeta med de nationella föreningarna för att avhjälpa orsakerna till en avstängning av den nationella ackrediteringskommittén;
- k) att övervaka underhållet av det europeiska registret;
- l) att fungera som samrådsorgan för Europeiska kommissionen i frågor som rör erkännande av psykologers kvalifikationer i Europa.

Artikel 15

- a) Tilldelningen av *EuroPsy* utförs i varje land av en nationell ackrediteringskommitté som utses av den nationella medlemsföreningen i EFPA. Den nationella ackrediteringskommittén erhåller befogenheten att tilldela *EuroPsy* från den europeiska ackrediteringskommittén. I länder där det finns ytterligare föreningar som företräder psykologer är medlemsföreningen skyldig att verka för ett samarbete med sådana föreningar vid bildandet av den nationella ackrediteringskommittén.
- b) Tilldelningen av specialiserade *EuroPsy*-certifikat utförs av en

specialiserad nationell ackrediteringskommitté som utses av den nationella medlemsföreningen i EFPA. Den specialiserade nationella ackrediteringskommittén erhåller befogenheten att tilldela *EuroPsy* från den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén.

Artikel 16

- a) Den nationella ackrediteringskommittén ska bestå av en ordförande och mellan fyra och åtta övriga medlemmar. Medlemmarna i den nationella ackrediteringskommittén ska företräda de främsta verksamhetsområdena inom psykologi i respektive land, samt upprätthålla en balans mellan personer som arbetar som praktiserande psykologer och personer som arbetar vid universitet och deltar i utbildningen av psykologer.
- b) Den nationella ackrediteringskommittén bör företräda bredast möjliga krets av psykologer i respektive land.
- c) Medlemmarna i den nationella ackrediteringskommittén utses av den nationella medlemsföreningen för psykologer (Bilaga I) för en period på upp till fyra år, som kan förlängas två gånger.
- d) Utnämningsperioderna fastställs på ett sådant sätt att två nya medlemmar kan utses vart fjärde år.
- e) Förändringar i sammansättningen av den nationella ackrediteringskommittén kräver skriftligt godkännande från den europeiska ackrediteringskommittén för att behålla befogenheten (se artikel 15) att utfärda *EuroPsy*-certifikat.

Artikel 17 Den nationella ackrediteringskommittén har följande ansvarsområden:

- a) att framlägga alla sina förfaranden för godkännande av den europeiska ackrediteringskommittén;
- b) att fastställa på vilket sätt en sökande ska lägga fram dokumentation över sina yrkeskvalifikationer;
- c) att sammanställa och offentliggöra en lista över aktuella godkända kursplaner för akademisk utbildning i psykologi, inklusive examensnivå;

- d) att underrätta universitet och högskolor om villkoren för godkännande;
- e) att utfärda riktlinjer för handledarnas bedömning av kompetenser;
- f) att utarbeta ett formulär för yrkesetik som ska undertecknas av de sökande;
- g) att fastställa avgiften för administrativa kostnader som ska betalas av de sökande;
- h) att utse en kontaktperson som beviljas åtkomst till registret;
- i) att fatta beslut om varje enskild ansökan om *EuroPsy*, och antingen informera den sökande om orsakerna till att ansökan avlogs eller tilldela *EuroPsy*;
- j) att tilldela *EuroPsy*-certifikatet till enskilda psykologer;
- k) att föra register över psykologer som tilldelats *EuroPsy*;
- l) att arkivera allt ansökningsmaterial under en period av 15 år;
- m) att sammanställa en årlig verksamhetsrapport till den europeiska ackrediteringskommittén;
- n) att tillhandahålla relevant information och delta vid det årliga mötet för ordförandena i de nationella ackrediteringskommittéerna;
- o) att fungera som samrådsorgan för de behöriga myndigheterna i frågor som rör erkännande av psykologers yrkeskvalifikationer i landet.

Artikel 18 En nationell ackrediteringskommitté som enligt den europeiska ackrediteringskommittén inte arbetar i enlighet med dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy* ska fråntas sin behörighet av den europeiska ackrediteringskommittén till dess att underlåtenheten att iaktta EFPA:s förordningar om *EuroPsy* har avhjälpits. Inga *EuroPsy*-certifikat kan utfärdas av en nationell ackrediteringskommitté när den har fråntagits sin behörighet.

Specialiserade ackrediteringskommittéer

Artikel 19

- a) Den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén ska bestå av en ordförande och upp till åtta övriga medlemmar. De ska var och en representera ett unikt land inom EFPA.
- b) Den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén ska företräda de främsta verksamhetsfälten inom specialistområdet, samt ha minst en medlem som arbetar vid ett universitet.
- c) En medlem i den specialiserade ackrediteringskommittén ska fungera som förbindelselänk med den europeiska ackrediteringskommittén och ska tjänstgöra i denna kommitté.
- d) Kandidater nomineras av medlemsföreningarna. Medlemmarna utses för en period på upp till fyra år, som kan förlängas en gång, av EFPA:s verkställande råd.
- e) Utnämningsperioderna fastställs på ett sådant sätt att två nya medlemmar kan utses vartannat år.

Artikel 20 Den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén är ansvarig för översynen av det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet inom sitt specialistområde, samt för att säkerställa att registreringen och tilldelningen av det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet sker i enlighet med förordningarna.

Kommittén har följande uppgifter:

- a) att ta emot och bedöma ansökningar från medlemsföreningar som vill upprätta specialiserade nationella ackrediteringskommittéer;
- b) att delegera befogenheten att tilldela det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet till de specialiserade nationella ackrediteringskommittéerna;
- c) att ge vägledning till de specialiserade nationella ackrediteringskommittéerna och övriga;
- d) att utarbeta bestämmelser för utbildningsvägar och standarder inom specialistområdet, där så är lämpligt;

- e) att hantera överklaganden av beslut som tagits av specialiserade nationella ackrediteringskommittéer;
- f) att sammanställa en årlig rapport över den specialiserade europeiska ackrediteringskommitténs verksamhet till det verkställande rådet och EFPA:s generalförsamling;
- g) att en gång per år hålla ett möte med ordförandena i de specialiserade nationella ackrediteringskommittéerna samt med den europeiska ackrediteringskommittén för att se över förfaringsätt och utbyta exempel på goda arbetsmetoder;

Artikel 21

- a) Den specialiserade nationella ackrediteringskommittén ska bestå av en ordförande och fyra till sex övriga medlemmar.
- b) Det ska finnas en strukturell förbindelse mellan den specialiserade nationella ackrediteringskommittén och den nationella ackrediteringskommittén i respektive land genom att någon eller några medlemmar tjänstgör i båda kommittéerna.
- c) Den specialiserade nationella ackrediteringskommittén ska företräda bredast möjliga krets av psykologer i respektive land och inom respektive specialismråde, och kan inkludera psykologer som inte är medlemmar i de nationella medlemsföreningarna.
- d) De utses av den nationella medlemsföreningen för psykologer för en period på upp till fyra år, som kan förlängas en gång.
- e) Förändringar i sammansättningen av den specialiserade nationella ackrediteringskommittén kräver skriftligt godkännande från den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén för att behålla befogenheten (se artikel 15) att utfärda *EuroPsy*-certifikat.

Artikel 22 Den specialiserade nationella ackrediteringskommittén har följande ansvarsområden:

- a) att framlägga alla sina förfaranden för godkännande av den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén;

- b) att fastställa på vilket sätt en sökande ska lägga fram dokumentation över sina kvalifikationer och sin yrkeskompetens;
- c) att fastställa ansökningsavgiften för administrativa kostnader som ska betalas av de sökande;
- d) att fatta beslut om varje enskild ansökan om det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet, och antingen informera den sökande om orsakerna till att ansökan avslogs eller tilldela det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet;
- e) att lägga in information om enskilda psykologers specialistkunskaper samt att tilldela det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet till enskilda psykologer;
- f) att föra register över psykologer som tilldelats det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet;
- g) att arkivera allt ansökningsmaterial under en period av 15 år;
- h) att sammanställa en årlig verksamhetsrapport till den specialiserade europeiska ackrediteringskommittén;
- i) att tillhandahålla relevant information och delta vid det årliga mötet för ordförandena i de specialiserade nationella ackrediteringskommittéerna;
- j) att utse en kontaktperson som beviljas åtkomst till registret;
- k) att tillhandahålla information om det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet till psykologer och övriga.

Avsnitt C. Förfarande för erhållande av *EuroPsy*-certifikatet

- Artikel 23 Giltigheten hos en *EuroPsy*-registrering kan inte förlängas genom att ansöka om samma *EuroPsy*-certifikat igen, utan endast genom sådan förlängning som beskrivs i artikel 5.
- Artikel 24 Ansökan måste göras på ett formulär som till form och innehåll liknar den mall som finns i detta dokument (Bilaga IV). Ansökan måste ge information om: universitetsutbildning, praktisk tjänstgöring under handledning, med specificering av de yrkeskompetenser och verksamhetsområden inom vilka den sökande har arbetat under handledning för att kvalificera sig för självständig yrkesutövning. Den sökande måste lämna in bestyrkta rapporter från sina handledare. Den sökande måste avge ett skriftligt löfte att utöva sin yrkesverksamhet i enlighet med de etiska riktlinjer som fastlagts av den nationella psykologföreningen i verksamhetslandet.
- Artikel 25 Den nationella ackrediteringskommittén fastställer huruvida kandidaten uppfyller de kriterier som anges i artikel 2. Den granskar de yrkeskompetenser och verksamhetsområden inom vilka den sökande har arbetat under handledning och/eller självständigt och avgör inom vilka verksamhetsområden kandidaten är kvalificerad för självständig yrkesutövning.
- Artikel 26 Ansökan kommer inte att behandlas förrän kandidaten har betalat den fastställda avgiften.
- Artikel 27 Den nationella ackrediteringskommittén ska granska den inlämnade dokumentationen och avgöra huruvida mer information från den sökande behövs. Den sökande kommer att underrättas om huruvida den nationella ackrediteringskommittén behöver ytterligare information inom 13 veckor efter det att den ursprungliga ansökan och avgiften har mottagits.
- Artikel 28 Om ytterligare information efterfrågas ska den sökande underrättas om den nationella ackrediteringskommitténs beslut inom 13 veckor efter det att sådan ytterligare information har mottagits.

Artikel 29 Om ingen ytterligare information efterfrågas ska den sökande underrättas om den nationella ackrediteringskommitténs beslut om huruvida *EuroPsy* ska tilldelas eller inte inom 13 veckor efter det att den ursprungliga ansökan och avgiften har mottagits. Om *EuroPsy* inte tilldelas ska den sökande erhålla en detaljerad redogörelse för orsakerna till detta beslut.

Artikel 30 *EuroPsy* tilldelas till den sökande vid det datum då hon eller han har förts in i det europeiska registret.

Artikel 31 För att förlänga *EuroPsy*-certifikatet vid utgången av giltighetsperioden (artikel 4) eller vid utgången av perioden med övergångsbestämmelser (artikel 38), måste den sökande lämna in en ansökan som tillhandahåller dokumentation över aktuell kompetens till den nationella ackrediteringskommittén i det land där arbetet utförs eller avses att utföras.

Artikel 32 Ansökan om förlängning måste tillhandahålla dokumentation över upprätthållande av yrkeskompetens i form av ett fastställt antal timmar yrkesutövning som psykolog samt vidareutbildning och yrkesutveckling, enligt instruktioner från den nationella ackrediteringskommittén i det land där arbetet utförs eller avses att utföras (se Bilaga VI).

Avsnitt D. Överklagandeförfaranden

Artikel 33 En sökande vars ansökan om *EuroPsy* har avslagits av den nationella ackrediteringskommittén kan överklaga detta beslut hos den nationella medlemsföreningen i det berörda landet, och ska därvid tillhandahålla grunderna för överklagandet.

Artikel 34 Denna nationella medlemsförening ska upprätta en oberoende rådgivande kommitté, bestående av minst tre experter, för att granska överklagandet. Denna kommitté ska avgöra överklagandet och tillhandahålla ett skriftligt beslut inom 60 dagar. Detta beslut kommer att meddelas den sökande och den nationella ackrediteringskommittén. Den oberoende rådgivande kommittén kan rådfråga den europeiska

ackrediteringskommittén.

Artikel 35 Om en sökandes överklagande avslås kan hon eller han överklaga hos den europeiska ackrediteringskommittén (artikel 14 f). Ett sådant överklagande måste lämnas in på engelska och måste ange på vilka grunder det görs.

Artikel 36 Den nationella medlemsföreningen i ett land där den befogenhet som delegerats till den nationella ackrediteringskommittén har återkallats kan överklaga denna åtgärd hos EFPA:s verkställande råd. EFPA:s verkställande råd kommer att rådfråga en europeisk rådgivande kommitté som upprättas för detta tillfälle och sammankallas av EFPA:s ordförande eller en ställföreträdare.

Avsnitt E. Övriga förordningar

Artikel 37 EFPA:s förordningar och bilagorna angående *EuroPsy* har upprättats och kan ändras av EFPA:s generalförsamling, genom en omröstning där 2/3 av de närvarande röstar för. De träder i kraft från och med ett datum som fastställs av EFPA:s generalförsamling vid den tidpunkt då de upprättas.

Artikel 38

- a) Övergångsbestämmelser för det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet kommer att gälla under en period av tre år efter det datum då en nationell ackrediteringskommitté erkänns i ett visst land.
- b) Övergångsbestämmelser för eventuella specialiserade *EuroPsy*-certifikat kommer att gälla under en period av tre år efter det datum då en specialiserad nationell ackrediteringskommitté erkänns i ett visst land.
- c) Övergångsbestämmelser för det grundläggande certifikatet kommer att gälla under en tilläggsperiod på två år efter det datum då en specialiserad nationell ackrediteringskommitté erkänns i ett visst land. Dessa förfaranden gäller enbart sökande till det specialiserade *EuroPsy*-certifikatet som utfärdas av denna specialiserade nationella ackrediteringskommitté.
- d) Alla övergångsbestämmelser kommer att sluta gälla i juli 2020.
- e) Sökande som före det datum som anges i artikel 38 a) och d) har

beviljats licens att självständigt utöva verksamhet som psykolog av ett nationellt licensieringsorgan som erkänts av den europeiska ackrediteringskommittén, och/eller som uppfyller kraven och villkoren för yrkesutövning som psykolog i verksamhetslandet, kan, istället för en förteckning över sin praktiska tjänstgöring under handledning som psykolog, lämna in en sammanställning av sin arbetslivserfarenhet efter den tidpunkt då de kvalificerade sig för självständig yrkesutövning som psykolog. I sådana fall krävs dokumentation över minst tre år eller motsvarande, under de senaste tio åren, av självständig yrkesutövning som psykolog, samt dokumentation över nuvarande kompetens och fortsatt yrkesutveckling (se Bilaga V och VI) för att *EuroPsy* ska tilldelas. I detta fall kan en psykolog som ansöker om *EuroPsy* under dessa övergångsbestämmelser få ytterligare två år efter slutdatumet för övergångsbestämmelserna (som anges i a, b och c) på sig för att bevisa att kraven har uppfyllts.

Artikel 39 Dessa förordningar kan utökas med regler för specialistcertifikat i bestämda områden inom psykologi, som endast kan erhållas av innehavare av det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet. Sådana regler kommer att fastställas i tillägg till dessa förordningar, vilka måste ange:

- a) Minsta omfattning av vidareutbildning, uttryckt i studietimmar eller, helst, högskolepoäng (ECTS – det europeiska systemet för överföring av studiemeriter), samt vilket innehåll som ska ingå.
- b) Minsta omfattning av praktisk tjänstgöring under handledning uttryckt i år, samt minsta omfattning av direkt handledning uttryckt i timmar, där praktisk tjänstgöring under handledning och direkt handledning definieras enligt Bilaga I.
- c) Krav avseende fortsatt yrkesutveckling, enligt definitionen i Bilaga IV.
- d) De kompetenser som ska dokumenteras vid slutet av perioden med praktisk tjänstgöring under handledning, helst beskrivna på samma sätt som i Bilaga III.

- e) Det system som används för kompetensutveckling, vilket helst ska vara proaktivt och heltäckande för att säkerställa att examinerade psykologer förvärvar alla yrkesmässiga och möjliggörande kompetenser som krävs på specialistnivå och som omfattar alla relevanta aspekter av yrkesutövningen, inklusive yrkesetik.
- f) Det sätt på vilket dokumentation över vidareutbildning, yrkesutövning, direkt handledning och kompetenser ska redovisas.
- g) Det sätt på vilket dokumentation över vidareutbildning, yrkesutövning, direkt handledning och kompetenser ska bedömas.
- h) De övergångsbestämmelser som gäller under den period som anges i artikel 38 b), vars innehåll bör motsvara det som anges i artikel 38 e) för det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet.

Artikel 40 *EuroPsy*-certifikatets förordningar och bilagor ses över minst vart femte år av *EuroPsy*:s samordningsgrupp (ECG), vilken består av EFPA:s ordförande, en medlem av det verkställande rådet, samt den europeiska ackrediteringskommitténs ordförande.

På inrådan av ECG gör det verkställande rådet nödvändiga förändringar av förordningarna. Efter det att förändringarna har kommit till den nationella ackrediteringskommitténs kännedom gäller de provisoriskt fram till generalförsamlingens nästa möte. För att fortsätta att gälla därefter måste de bekräftas av generalförsamlingen.

3. Registret över *EuroPsy*-psykologer

- Artikel 41 Det europeiska registret över *EuroPsy*-psykologer förvaltas och upprätthålls av EFPA och innehåller de nationella förteckningarna över certifierade psykologer, vilka tillhandahålls av de nationella ackrediteringskommittéerna.
- Artikel 42 Det europeiska registret innehåller alla *EuroPsy*-psykologers namn och personuppgifter, och visar även innehavare av specialistcertifikat.
- Artikel 43 Den information som anges i *EuroPsy*:s registreringsuppgifter läggs in i det europeiska registret, vilket är en sökbar webbplats (www.europsy-efpa.eu/find-a-psychologist)
- Artikel 44 De uppgifter i registret som rör respektive land ska uppdateras på initiativ av landets nationella ackrediteringskommitté när ett *EuroPsy*-certifikat utfärdas, förlängs, återkallas eller löper ut. Registret ska uppdateras när ett specialistcertifikat utfärdas, enligt instruktioner från den nationella ackrediteringskommittén. Informationen i registret får endast ändras av EFPA samt efter godkännande av den nationella ackrediteringskommittén.

Tillägg I. Krav för specialistcertifikatet i psykoterapi

Såsom anges i artikel 39 i *EuroPsy:s* förordningar kommer *EuroPsy:s* specialistcertifikat endast att utfärdas till psykologer med lämplig erfarenhet som innehar det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet (eller som tilldelas det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet vid samma tidpunkt). Härav följer att det endast är möjligt att tilldelas ett specialistcertifikat i länder där både NAC och S-NAC har erkänts.

Detta tillägg beskriver kraven för *EuroPsy:s* specialistcertifikat i psykoterapi enligt vad som anges i artikel 39 i *EuroPsy:s* förordningar. Detaljerad information finns tillgänglig i ”Ansökningsformulär för psykologer för ansökan om specialistcertifikatet i psykoterapi” och ”Utbildningsstandarder för psykologer med specialisering i psykoterapi”, av S-EAC för psykoterapi 2013.

1. Minsta omfattning och innehåll i vidareutbildning

- a. Vidareutbildning omfattande minst 90 högskolepoäng, av vilken 400 timmar bör ägnas åt teori.
- b. Innehållet beror på läroanstaltens kursplan och/eller psykologens utbildningsväg.

2. Minsta omfattning av praktisk tjänstgöring under handledning och direkt handledning

- a. Minst tre års yrkesutövning efter avlagd examen (efter kvalificering för att ansöka om *EuroPsy*-certifikatet), av vilken 500 timmar är praktisk tjänstgöring under handledning.
- b. Minst 150 timmar direkt handledning (i genomsnitt 50 per år).

3. Krav på fortsatt yrkesutveckling

Dessa krav håller på att utarbetas.

4. Kompetenser som ska dokumenteras

En lista över kompetenser håller på att utarbetas. Ytterligare överväganden krävs i fråga om sex principer: psykologer som psykoterapeuter, frågande och kommunikation, psykoterapeutisk verksamhet och förståelse, personlig och

professionell utveckling, etisk och kompetent yrkesutövning, samt ytterligare yrkesutveckling.

5. Kompetensutveckling

Inget specifikt system för kompetensutveckling tillämpas. Kompetensutveckling ingår som en del av utbildningen inom en eller flera psykoterapeutiska modeller.

6. Dokumentation som ska lämnas in

Sökande måste:

- a. lämna in ett ansökningsformulär som innehåller en personlig redogörelse för de sex principer som anges ovan: praktisk och teoretisk utbildning och erfarenhet inom psykoterapi, upplägg för handledning, samt forskning och publikationer (valfritt);
- b. lämna in en loggbok för att dokumentera specialiseringen;
- c. lämna in referensformulär som fyllts i av två referenser, om så bedöms nödvändigt;
- d. lämna in en redogörelse från handledaren;
- e. lämna in ett välstrukturerat CV.

7. Bedömning av dokumentation

- a. Bedömningen av vidareutbildningen utförs av S-NAC på grundval av meriterna i form av utbildningens kursplan, utbildarna/handledarna och utbildningsanstalten (som helst bör samarbeta med akademiska läroanstalter eller forskningsinstitut).
- b. Bedömningen av övriga aspekter utförs av S-NAC på grundval av den sökandes redogörelse, referensformulären och handledarens redogörelse.

8. Övergångsbestämmelser

Sökande som önskar erhålla specialistcertifikatet i psykoterapi enligt artikel 38 måste antingen uppvisa ett erkännandeintyg som erhållits i ett pilotprojekt som erkänts av EFPA eller uppfylla följande kriterier:

- vara upptagna i ett nationellt register som låter dem arbeta som psykolog och psykoterapeut;

- inneha ett grundläggande *EuroPsy*-certifikat (inom hälsoområdet) eller ha kvalifikationer som låter dem samtidigt ansöka om det grundläggande certifikatet och specialistcertifikatet. De bedöms först med avseende på det grundläggande certifikatet och, sedan detta medgivits, med avseende på specialistcertifikatet;
- dokumentera sin yrkeserfarenhet och sin fortsatta yrkesutveckling genom att tillhandahålla dokumentation över kompetenser som förvärvats under en period av minst sex år under de senaste femton åren av självständig yrkesutövning som psykolog och psykoterapeut.

9. Övriga krav

Minst 100 timmar personlig utveckling (egenterapi).

Tillägg II: Krav för specialistcertifikatet i arbets- och organisationspsykologi

Såsom anges i artikel 39 i *EuroPsy:s* förordningar kommer *EuroPsy:s* specialistcertifikat endast att utfärdas till psykologer med lämplig erfarenhet som innehar det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet (eller som tilldelas det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet vid samma tidpunkt). Härav följer att det endast är möjligt att tilldelas ett specialistcertifikat i länder där både NAC och S-NAC har erkänts.

Detta tillägg beskriver kraven för *EuroPsy:s* specialistcertifikat i arbets- och organisationspsykologi enligt vad som anges i artikel 39 i *EuroPsy:s* förordningar. Detaljerad information finns tillgänglig i ”*Mot specialistcertifikatet: Reviderat förslag och operativa riktlinjer*”, av provisoriska S-EAC för arbets- och organisationspsykologi 2013.

1. Minsta omfattning och innehåll i vidareutbildning

- a. Vidareutbildning omfattande minst 90 högskolepoäng (2400 timmar), av vilka 60 poäng (1600 timmar) bör ägnas åt kurser och 30 poäng (800 timmar) åt tillämplad forskning eller bedömning eller intervention.
- b. Det innehåll som ska ingå anges i ett regelverk för specialiserade kursplaner, ENOP-EAWOP-modellen.
- c. För länder och personer som har tidig specialisering gäller att specialistkunskaper som förvärfas under de sista två åren av de inledande fem-sex årens psykologutbildning kan erkännas upp till maximalt 30 högskolepoäng. Detta innebär att minst 60 högskolepoäng återstår att förvärva efter det att utbildningskraven för det grundläggande *EuroPsy*-certifikatet har uppnåtts.

2. Minsta omfattning av praktisk tjänstgöring under handledning och direkt handledning

- a. Minst tre års yrkesutövning efter avlagd examen, av vilken 400 timmar per år (totalt 1200 timmar) är praktisk tjänstgöring under handledning, benämnd ”handledd yrkesutövning”.
- b. Minst 150 timmar direkt handledning (i genomsnitt 50 per år).

3. Krav på fortsatt yrkesutveckling

Minst 100 timmar (4 högskolepoäng) personlig yrkesutveckling vid tidpunkten för ansökan, vilket ingår i de 90 högskolepoängen för vidareutbildning (se 1 a).

4. Kompetenser som ska dokumenteras

De kompetenser som ska dokumenteras är de som anges i *EuroPsy* (*EuroPsy:s* förordningar, Bilaga III). De tillämpas på yrkesutövning på specialistnivå.

5. Kompetensutveckling

Handledd yrkesutövning baseras på ett explicit system för kompetensutveckling. Detta system har ett proaktivt förhållningssätt till kompetensutveckling. Det säkerställer att examinerade psykologer förvärvar alla kompetenser (yrkesmässiga och möjliggörande) som krävs på specialistnivå och innehåller alla relevanta aspekter av yrket, inklusive yrkesetik.

6. Dokumentation som ska lämnas in

Sökande måste:

- a. lämna in ett ansökningsformulär som innehåller vidareutbildning, praktisk tjänstgöring under handledning och aktiviteter för fortsatt personlig utveckling;
- b. lämna in ett välstrukturerat CV;
- c. lämna in en loggbok (eller portfölj) som tillhandahåller dokumentation över specialiseringen;
- d. delta i en intervju för kompetensbedömning, för att fördjupa eller klargöra detaljer i den sökandes CV, om så bedöms nödvändigt.

7. Bedömning av dokumentation

- a. Bedömningen av de olika utbildningsdelarna utförs av S-NAC på samma sätt som i *EuroPsy*, dvs. den är baserad på delarnas innehåll och på ackrediteringen av läroanstalten som erbjuder dessa delar (helst akademiska läroanstalter).
- b. Bedömningen av kompetenserna utförs av S-NAC på grundval av portföljen och intervjun för kompetensbedömning.

8. Övergångsbestämmelser

Sökande som önskar erhålla specialistcertifikatet i arbets- och organisationspsykologi enligt artikel 38 måste uppfylla följande kriterier:

- vara upptagna i ett nationellt register som låter dem arbeta som psykolog;
- inneha ett grundläggande *EuroPsy*-certifikat (inom arbets- och organisationsområdet) eller ha kvalifikationer som låter dem samtidigt ansöka om det grundläggande certifikatet och specialistcertifikatet. De bedöms först med avseende på det grundläggande certifikatet och, sedan detta medgivits, med avseende på specialistcertifikatet;
- dokumentera sin yrkeserfarenhet och sin fortsatta yrkesutveckling genom att tillhandahålla dokumentation över kompetenser som förvärvats under en period av minst fem års heltidsarbete under de senaste tio åren av självständig yrkesutövning som psykolog inom arbets- och organisationspsykologi. Dokumentationen bedöms utifrån den sökandes CV och, om S-NAC finner det nödvändigt, genom en intervju för kompetensbedömning.

Bilaga I. Definitioner

I dessa EFPA:s förordningar om *EuroPsy* används följande begreppsdefinitioner:

EuroPsy, det europeiska psykologcertifikatet, nedan kallat *EuroPsy*, är en uppsättning standarder för utbildning av psykologer som fastställer en kvalitetsnivå och standard som EFPA:s medlemsföreningar har enats om.

En *registrerad EuroPsy-psykolog* är en person som innehar *EuroPsy*.

En *psykolog* är en person som framgångsrikt har fullföljt en akademisk kursplan i psykologi vid ett universitet eller en likvärdig läroanstalt, samt har uppfyllt övriga villkor som enligt lag eller sedvana leder till en nationell yrkestitel eller behörighet som psykolog, förutsatt att kursplanen har en tidslängd som motsvarar minst fem års heltidsstudier (300 högskolepoäng/ECTS) och uppfyller villkoren i Bilaga II.

Registreringsuppgifterna i det europeiska psykologcertifikatet, nedan kallade *registreringsuppgifterna*, är en bilaga till *EuroPsy* som visar dokumentationen, vid tidpunkten för utfärdandet, över utbildning och verksamhetsområde för en innehavare av *EuroPsy*, enligt vad som anges i artikel 7.

Det europeiska psykologregistret, nedan kallat *registret*, är ett register som tillhandahåller en förteckning över alla registrerade *EuroPsy*-psykologer, inklusive informationen som anges i artikel 8.

Yrkesfunktioner (jfr kompetensgrupper) avser de sex kategorier av yrkesverksamhet som utgör de psykologtjänster som utförs inom ett verksamhetsområde, enligt vad som anges i Bilaga III, dvs. målsättande, bedömning, utveckling, intervention, utvärdering och kommunikation.

Verksamhetsområde avser en viss kategori av yrkesförhållanden under vilka psykologtjänster utförs gentemot en viss klientkategori. Verksamhetsområden ska tolkas i vid bemärkelse, och definieras för det nuvarande certifikatet som något av följande: (i) Klinisk & Hälsa, (ii) Pedagogik, (iii) Arbete & Organisation, (iv) Övrigt. Varje område omfattar många olika verksamheter. Den fjärde kategorin (Övrigt)

avser alla områden som inte omfattas av någon av de tre specifika kategorierna och detta verksamhetsområde bör anges på *EuroPsy*-certifikatet (t.ex. rättspsykologi, trafikpsykologi, rådgivande psykologi, psykosociala interventioner). Detta område bör ha en bred verksamhet, vara erkänt i det berörda landet och ha en erkänd utbildning och förberedelse på den grundläggande nivån. Det bör vara godkänt av den europeiska ackrediteringskommittén.

Vetenskaplig kunskap avser den kunskap som har samlats i den vetenskapliga litteraturen inom disciplinen psykologi och som har spridits i forskarvärlden och bland lärare i psykologi.

Yrkeskompetens avser förmågan att på ett fullgott sätt utöva en **yrkesroll** enligt vad som anges i Bilaga III.

Självständig yrkesutövning som psykolog avser utövande av **yrkesroller** gentemot klienter utan krav på direkt överinseende av andra psykologer.

Osjälvständig yrkesutövning som psykolog avser utövande av **yrkesroller** gentemot klienter där ansvaret och befogenheten vilar på en annan psykolog som är kvalificerad för självständig yrkesutövning inom det berörda verksamhetsområdet (artikel 9).

Praktisk tjänstgöring under handledning avser utövande av yrkesroller gentemot klienter av en praktiserande psykolog under utbildning och under direkt handledning av en kvalificerad psykolog enligt vad som anges i Bilaga V, antingen som en del av ett universitets kursplan eller utanför universitetet.

En *praktiserande psykolog under utbildning* är en person som, under ansvar av en kvalificerad handledare enligt vad som anges i Bilaga V, håller på att slutföra sin praktiska tjänstgöring under handledning.

En *handledare* är en legitimerad psykolog som under de senaste tre åren har minst två års heltidsarbete eller likvärdig erfarenhet av självständig yrkesutövning (erkänd som kvalificerad av det nationella ackrediteringsorganet) inom ett visst verksamhetsområde, och som är ansvarig för förvärvande och bedömning av

yrkeskompetens hos en praktiserande psykolog under utbildning inom detta verksamhetsområde.

Den *nationella psykologföreningen* i ett land är den medlemsförening eller förbund av föreningar som har medlemskap i det europeiska förbundet för psykologföreningar (EFPA). Det bör göras ansträngningar för att säkerställa att den nationella ackrediteringskommittén är representativ för bredast möjliga krets av psykologer i det berörda landet.

Bosättningslandet är det land där psykologen eller den registrerade *EuroPsy*-psykologen är registrerad som bosatt.

Ett *verksamhetsland* är ett land där psykologen eller den registrerade *EuroPsy*-psykologen utövar eller avser att utöva yrkesverksamhet.

Bilaga II. Regelverk och minimistandarder för utbildning av psykologer

Denna bilaga anger utbildningskraven för att erhålla *EuroPsy*, och är huvudsakligen baserad på rapporten *EuroPsyT: Ett regelverk för utbildningen av psykologer i Europa*, som antogs av EFPA:s generalförsamling 2001. Endast personer som kan bevisa att de har följt en kursplan som uppfyller nedanstående krav och som har fullgjort motsvarande ett års praktisk tjänstgöring under handledning, vilket uppgår till sammanlagt minst sex år (360 högskolepoäng), kan vara kvalificerade för *EuroPsy* och upptagande i registret.

En grundprincip för regelverket är att kraven utgår från en kursplansmodell som är indelad i tre faser:

- 1:a fasen Kandidatexamen eller motsvarande
- 2:a fasen Magisterexamen eller motsvarande
- 3:e fasen Praktisk tjänstgöring under handledning

Det antas att den första och andra fasen är en del av den akademiska kursplanen i psykologi, medan den tredje fasen kan, men inte måste, ingå i universitetets kursplan. Det antas vidare att universiteten kommer att erbjuda en rad olika upplägg för att uppfylla dessa krav och att det inte är nödvändigt att ha en struktur som består av separata eller på varandra följande faser. Till exempel har ett antal universitet i olika länder utvecklat förhållningssätt till utbildning av psykologer som inbegriper problembaserat lärande (PBL), där man från starten av programmet har ett upplägg med integrerade block med cykler av teori-metod-tillämpning. I kursplansmodellen antas att studenter som examineras från sådana program har erhållit likvärdiga kunskaper, färdigheter och kompetenser, och innovativa förhållningssätt är ett välkommet inslag i yrkesutbildningen. Det föreliggande förslaget är neutralt i fråga om strukturen och ordningsföljden hos utbildningsprogrammet.

Vidare kan dessa krav uppfyllas av nationella utbildningssystem såväl med som utan differentiering, och oavsett om kursplanen integrerar teori och praktik (t.ex. integrerad yrkesutbildning, problembaserat lärande) eller separerar dem. Det bör noteras att magisterexamen eller motsvarande examen som uppnåtts efter fem års

studier (300 högskolepoäng) anses utgöra den *grundläggande* utbildning som krävs för att börja arbeta som psykolog, och den måste följas av praktisk tjänstgöring under handledning innan en person betraktas som kvalificerad för självständig yrkesutövning. Specialiserad yrkesutövning inom ett psykologiskt område kräver i allmänhet vidareutbildning efter examen inom områden som exempelvis hälsopsykologi, klinisk psykologi, arbets-, organisations- och personalpsykologi, psykologi för arbete och hälsa, pedagogisk psykologi och barnpsykologi, för vilka specialisttitlar kan tilldelas.

Denna bilaga innehåller en beskrivning av det innehåll som ska ingå i de tre faserna, samt minimikrav för yrkesutbildning av psykologer. Den tredje fasen beskrivs närmare i Bilaga V i detta dokument.

Beskrivning av kursinnehållet

Den första fasen

Den första fasen ägnas vanligen åt att låta studenterna orientera sig inom psykologins olika underspecialiteter, men den kan också öppna sig mot andra discipliner. Den ger en grundläggande utbildning i alla specialiteter inom psykologi samt i psykologins viktigaste teorier och tekniker. Den ger även en första introduktion i psykologers färdigheter och lägger en grund för forskning inom psykologi. Den leder inte till någon yrkeskvalifikation i psykologi och ger inte den kompetens som krävs för självständig yrkesutövning inom psykologi. Även om den första fasen kan täckas in av ett treårigt program som en kandidatexamen så kan den även tillhandahållas över en längre period och integreras med den kunskap, skicklighet och förståelse som krävs för yrkesutövning som psykolog. Kursplanen för den första fasen är huvudsakligen baserad på regelverket som godkändes 2001 i *EuroPsyT: Ett regelverk för utbildningen av psykologer i Europa*. Processen under detta tidigare projekt visade på en bred enighet i Europas länder beträffande vad som ska ingå i den grundläggande utbildningen i psykologi. Dessa ramar eller allmänna riktlinjer presenteras i tabell 1 nedan, och de är baserade på psykologisk kunskap och förståelse med avseende på personer, grupper och samhälle/system. Ramarna gör en åtskillnad mellan kunskaper och färdigheter som har att göra med psykologi som en förklarande vetenskap med syftet att förstå människors beteende, och som en teknisk vetenskap med syftet att göra interventioner som möjliggör genomgripande förändringar av människors beteende. Båda typerna av vetenskap omfattar såväl grundläggande som

tillämpade aspekter (allmängiltiga teorier respektive tillämpningar vid diagnos och intervention).

Tabell 1. Första fasen.

Typ av innehåll/Mål	Personer	Grupper	System/Samhälle
Orientering <i>Kunskap</i>		Metoder inom psykologi Psykologins historia Översikt över specialiteter och områden inom psykologi	
Förklarande teorier <i>Kunskap</i>		Allmän psykologi Neuropsykologi Psykobiologi Kognitiv psykologi Differentiell psykologi Socialpsykologi Utvecklingspsykologi Personlighetspsykologi Arbets- och organisationspsykologi Klinisk och hälsopsykologi Pedagogisk psykologi Psykopatologi	
Tekniska teorier <i>Kunskap</i>		Datateori och testteori Enkätteori Utvärderingsteori	
Förklarande teorier <i>Färdigheter</i>		Övning i bedömningsteknik Övning i intervjuteknik	
Tekniska teorier <i>Färdigheter</i>		Övning i konstruktion av tester och frågeformulär Övning i gruppintervention	
Metoder <i>Kunskap</i>		Introduktion i metoder, t.ex. experimentella metoder Kvalitativa och kvantitativa metoder	
Metoder <i>Färdigheter</i>		Försöksmetoder Metodologi & statistiska metoder Övning i datainsamling, kvalitativ analys	
Etik <i>Kunskap och färdigheter</i>		Etiska riktlinjer och yrkesetik	
Akademiska färdigheter <i>Färdigheter</i>		Informationsinsamling/biblioteks- och bibliografisk kunskap Läsa/skriva uppsatser Forskningsetik	
Icke-psykologiska teorier <i>Kunskap</i>		Epistemologi Filosofi Sociologi Antropologi	

Den andra fasen

Programmet i den andra fasen förbereder studenten för självständig yrkesutövning som psykolog. Denna del av kursplanen kan antingen vara odifferentierad och förberedande för vidare utbildning till doktorsexamen eller för arbete som ”allmänpraktiserande” psykolog, eller vara differentierad och förberedande för yrkesutövning inom ett specifikt psykologiskt verksamhetsområde, som till exempel (i) klinisk eller hälsopsykologi, (ii) pedagogisk eller skolpsykologi, (iii) arbets- och organisationspsykologi, eller (iv) ett annat område. I det första fallet kommer studenten att förvärva ytterligare kunskap om ämnen som redan tagits upp under den första fasen, som till exempel kognitionsvetenskap, specifika emotionsteorier och avancerad personlighetsteori. Detta innebär förberedelse antingen för en framtida forskarkarriär (via doktorsexamen) eller för en mer allmän yrkesutövning som psykolog. I det andra fallet kommer studenten att förvärva specialistkunskaper om till exempel teorier och tekniker för klinisk bedömning, teorier om pedagogisk intervention som beteendemodifiering, teorier om arbetsprestation, teorier om ledarskap, eller statistiska modeller för personalrekrytering. Eftersom alla kunskaper och färdigheter är baserade på disciplinen psykologi så är båda typerna av kursinnehåll godtagbara inom ramen för den andra fasen. Som en del av den andra fasen måste studenterna, vare sig de förbereder sig för en karriär som forskare eller som yrkesverksam psykolog, visa sin förmåga att förvärva färdigheter inom forskning. Det råder bred enighet om att yrkesverksamma psykologer bör utveckla kompetens inom forskning, både för att utvärdera sina egna arbetsinsatser och interventioner och för att upprätthålla sin kompetens med avseende på forskning och annan litteratur.

Tabell 2 nedan, som ger en ram för den andra fasen, visar en struktur baserad på kompetens i förhållande till ”personen”, ”gruppen” och ”samhället”. Detta är ett uttryck för att psykologer kan arbeta på individ-, grupp- eller samhällsnivå, och att deras förberedelse bör omfatta arbete på alla tre nivåerna.

Tabell 2. Andra fasen.

Typ av innehåll/Mål	Individ	Grupp	Samhälle
Orientering <i>Kunskap</i>	Orientering inom verksamhetsområdet och möjligheter till specialisering.		
Förklarande teorier <i>Kunskap</i>	Kurser om förklarande teorier inom allmän psykologi och/eller psykobiologi och/eller utvecklingspsykologi och/eller personlighetspsykologi och/eller socialpsykologi. T.ex. inlärningsteorier, kognitionsvetenskap, avancerad personlighetsteori.		
	Kurser om förklarande teorier inom arbets- och organisationspsykologi och/eller pedagogisk psykologi och/eller klinisk psykologi och/eller psykologiska underdiscipliner. T.ex. teorier om arbetsprestation, teorier om situerad kognition, teorier om ledarskap, teorier om personlighetsstörningar.		
Tekniska teorier <i>Kunskap</i>	Kurser om tekniska teorier inom allmän psykologi och/eller psykobiologi och/eller utvecklingspsykologi och/eller personlighetspsykologi och/eller socialpsykologi. T.ex. psykometrisk teori, EEG-bedömning.		
	Kurser om tekniska teorier inom arbets- och organisationspsykologi och/eller pedagogisk psykologi och/eller klinisk psykologi och/eller psykologiska underdiscipliner. T.ex. teorier om arbetsanalys, analys av inlärningsbehov, teorier om rådgivning och psykoterapi.		
Förklarande teorier <i>Färdigheter</i>	Övning av färdigheter i att tillämpa ovanstående förklarande teorier vid bedömning i forsknings-/laboratiemiljö. T.ex. övning i EMG-mätning, övning i personlighetsbedömning.		
	Övning av färdigheter i att tillämpa ovanstående förklarande teorier vid bedömning inom tillämpad psykologi/fältstudier. T.ex. övning i felanalys, bedömning av inlärningsstörningar.		
Tekniska teorier <i>Färdigheter</i>	Övning av färdigheter i att tillämpa ovanstående tekniska teorier vid interventioner i forsknings-/laboratiemiljö. T.ex. övning i testkonstruktion, utformning av inlärningsexperiment.		
	Övning av färdigheter i att tillämpa ovanstående tekniska teorier vid interventioner inom tillämpad psykologi/fältstudier. T.ex. övning i utformning av system för prestationsbedömning, utformning av ett övningssystem, utarbetande av en terapeutisk plan, psykoterapi.		
Metoder <i>Kunskap</i>	Avancerad forskningsdesign. Grundläggande och avancerad multivariat statistik, inklusive variansanalys. Multipel regressionsanalys, faktoranalys. Kvalitativ forskningsdesign, inklusive avancerad intervjueteknik och enkätanvändning, kvalitativ dataanalys.		
Metoder <i>Färdigheter</i>	Övning av färdigheter i ovanstående metoder och tekniker.		
Etik <i>Kunskap och färdigheter</i>	Kunskap om etiska principer och deras tillämpning. Övning av färdigheter i tillämpning av etiska principer och etiska uppförandekoder i yrkesutövningen.		
Akademiska och allmänna yrkesfärdigheter <i>Färdigheter</i>	Övning av färdigheter i att skriva rapporter och artiklar. Övning av färdigheter i yrkesmässig intervjueteknik, osv.		
Icke-psykologiska teorier <i>Kunskap</i>	Teoretiska och praktiska kurser i ämnen från andra discipliner som är relevanta för yrkesutövningen. T.ex. medicin, juridik, företagsekonomi.		
Grundläggande forskningskompetens	FORSKNINGSPROJEKT (AVHANDLING)		
Grundläggande yrkeskompetens	PRAKTIK ("STAGE")		

Praktik ("stage")

Syftet med praktiken (som kallas "stage" i vissa europeiska länder) är att ge en inledande praktisk utbildning inom verksamhetsområdet för att hjälpa studenterna att:

- integrera teoretisk och praktisk kunskap
- lära sig förfaranden som har att göra med psykologisk kunskap
- börja arbeta under överinseende
- kunna reflektera över och diskutera sina egna och andra människors insatser
- börja arbeta tillsammans med yrkeskollegor

Praktiken äger vanligen rum under den andra halvan av universitetsutbildningen, men den kan börja tidigare och/eller fortsätta efter universitetsutbildningen. I det senare fallet ska ackrediteringen av praktiken vara ett gemensamt ansvar för universitetet och/eller den nationella psykologföreningen och/eller andra relevanta organ. Längden är vanligen minst 3 månader (eller 15 högskolepoäng), beroende på vilket intresseområde det rör sig om.

Praktiken omfattar olika typer av verksamhet, som till exempel:

- observation av konkreta situationer där psykologiska tekniker tillämpas
- tillämpning av grundläggande tekniker under överinseende
- deltagande i projekt med en bestämd roll
- analys och diskussion av "fall"

Platsen där praktiken äger rum är vanligen en offentlig eller privat institution eller ett "certifierat" privat företag som:

- erbjuder tjänster som stämmer överens med praktikantens utbildningsbakgrund
- kan garantera att huvuddelen av handledningen ges av yrkesverksamma psykologer
- har erkänts av den nationella psykologföreningen och/eller ett ackrediterat universitet

Exempel på institutioner är sjukhus och kliniker, privatpraktiker, skolor och utbildningsanstalter, samhällstjänster.

Praktiken anses inte vara en del av den praktiska tjänstgöringen under handledning.

Forskning

Det förväntas att studenter som fullföljer hela utbildningen ska ha förvärvat grundläggande kompetens inom forskning och ha genomfört ett småskaligt forskningsprojekt. Detta kan ha utförts i universitetets laboratorium eller ute på fältet, och kan tillämpa experimentella förhållningssätt eller mer naturalistiska förhållningssätt som kvasiexperiment, fallstudier, intervju- eller enkätteknik. Studenterna introduceras i frågor som rör den psykologiska forskningens beskaffenhet och etik, samt de grundläggande metoder som psykologer tillämpar. Denna aktivitet tar vanligen motsvarande 3-6 månader (dvs. 15-30 högskolepoäng).

Den tredje fasen (året med praktisk tjänstgöring under handledning)

Den tredje fasen i yrkesutbildningen av psykologer består av praktisk tjänstgöring under handledning inom ett visst område av psykologyrket. Den kan betraktas som en praktisk utbildning inom verksamhetsområdet med syftet att:

- förbereda för självständig yrkesutövning som legitimerad (eller motsvarande) psykolog
- utveckla yrkesroller som yrkesverksam psykolog baserade på ens egen unika utbildning och personlighet
- befästa integrationen av teoretiska och praktiska kunskaper

Denna utbildning äger ofta rum helt eller delvis efter slutförandet av den andra fasen, och sker ofta efter att studenten har lämnat universitetet. Den kan dock även vara en del av universitetsutbildningen, till exempel genom integrerade kurser över sex år där den praktiska tjänstgöringen under handledning anordnas av universitetet som en del av kursen och äger rum inom ramen för den sexåriga utbildningstiden. Dess längd är 12 månader eller motsvarande (60 högskolepoäng).

Den praktiska tjänstgöringen innebär delvis självständigt arbete som psykolog under handledning i en kollegial yrkesmiljö. Denna form av utbildning anses vara nödvändig för att uppnå yrkeskompetens som psykolog, eftersom tillämpning i

yrkesmiljö av de kunskaper och färdigheter som förvärvats under den första och andra fasen är en nödvändig förutsättning för utvecklingen av psykologens kompetenser. Examinerade studenter som har slutfört den första och andra fasen utan en period med praktisk tjänstgöring under handledning kan inte anses kvalificerade för självständigt arbete som psykolog.

Praktisk tjänstgöring under handledning äger vanligen rum vid institutioner eller "certifierade" privata företag som:

- erbjuder tjänster som stämmer överens med den praktiserande psykologens utbildningsbakgrund
- kan garantera att huvuddelen av handledningen ges av en yrkesverksam psykolog
- vanligen har ackrediterats eller erkänts av det nationella organ som reglerar inträde i yrket

Exempel på institutioner är sjukhus och kliniker, privatpraktiker, skolor och utbildningsanstalter, samhällstjänster.

Minimikrav på teoretisk och praktisk utbildning i psykologprogrammet

Detta avsnitt anger minimikrav på omfattning och innehåll i kursplaner i psykologi. Kraven är uttryckta i form av kategorier med olika innehåll (som beskrivs nedan), och en minsta omfattning i högskolepoäng (ECTS = det europeiska systemet för överföring av studiemeriter). En högskolepoäng antas motsvara 25 timmars aktiva studier (dvs. "studiemängd") av studenten och ett år antas motsvara 60 högskolepoäng.

Total längd på utbildningen

Utbildningen måste ha en längd på minst 5 år (300 högskolepoäng). Den kan delas upp på 180 poäng för den första fasen och 120 poäng för den andra fasen (vilket svarar mot Bolognadeklarationens "3+2-upplägg" för kandidat- och magisterexamen), även om universitet och länder skiljer sig åt i fråga om strukturen på utbildningssystemen. Längden på den tredje fasen (praktisk tjänstgöring under handledning) måste vara minst 1 år (60 högskolepoäng) eller motsvarande. Detta ger

en sammanlagd längd på 6 år eller 360 högskolepoäng.

Kursplanens sammansättning

Den akademiska kursplanen måste omfatta alla kursdelar som redovisas i tabell 1 och 2. Det kan dock finnas skillnader i betoning på olika ämnesområden och/eller pedagogiska mål. Tabell 3 anger de gränser som kursplanens sammansättning får variera inom. De ger en flexibel definition av den europeiska psykologins gemensamma utbildningsgrund i operativa termer.

Kraven bör uppfattas på följande sätt:

1. Den största delen av den första fasen bör ägnas åt teorikurser och övning av färdigheter i psykologi. En viss del bör dock läggas på metodologi och icke-psykologisk teori (t.ex. filosofi eller sociologi), som brukar anses vara relevant för studier i psykologi. Det är lämpligt att den del som ägnas åt teorikurser och övning av färdigheter, samt orientering och akademiska färdigheter, ligger på 125-135 poäng (under 2 år). Större delen av teorikurserna och färdighetsövningarna bör ägnas åt individuellt beteende. Människors beteende i grupper respektive samhället bör ges en omfattning om minst 20 poäng var.
2. Metodologi bör ges en omfattning om minst 30 poäng, icke-psykologisk teori om 15-25 poäng. Tillsammans bör dessa kursdelar stå för 45-55 poäng.
3. Inom den andra fasen bör ungefär 60 poäng (1 år) ägnas åt teorikurser, seminarier, uppgifter, osv. Kursplanen bör vara balanserad för att säkerställa att tillräcklig uppmärksamhet ges åt studier av individer, grupper och samhället.
4. 15-30 poäng bör läggas på praktik ("stage") och 15-30 poäng på ett forskningsprojekt eller en avhandling. Dessa två aktiviteter bör ges en omfattning om max 60 poäng (1 år).
5. Minst 60 poäng (1 år) bör ägnas åt praktisk tjänstgöring under handledning.
6. En uppsats eller avhandling betraktas inte som nödvändig för den första fasen, eftersom kandidatexamen inte anses leda till kvalificering för självständig yrkesutövning.

En forskningsbaserad avhandling krävs dock i den andra fasen och tar ofta formen av en magisterexamen eller avhandling.

Tabell 3. Minimikrav (i högskolepoäng) för utbildning som kvalificerar för självständig yrkesutövning inom psykologi

Fas	Kursdel	Individ	Grupp	Samhälle	Totalt
1:a fasen: ("kandidat" eller motsvarande)	Orientering	Kursplanen bör omfatta orientering i psykologi, dess underdiscipliner och verksamhetsområden			Min 125
	Teorikurser och praktiska övningar	Min 60	Min 20	Min 20	
	Akademiska färdigheter	Övning av akademiska färdigheter bör ingå			
	Metodologi	Min 30			
	Icke-psykologisk teori	Min 15			Min 45
					Totalt 180
2:a fasen: ("magister" eller motsvarande)	Teorikurser, seminarier, uppgifter, osv.				Min 60
	Praktik/stage/placering	Min 15-30			Min 30
	Forskningsprojekt /avhandling	Min 15-30			
					Totalt 120
3:e fasen	Praktisk tjänstgöring under handledning	Min 60			Totalt 60
					Totalt 360

Bilaga III. Kompetenser och kompetensprofilering

Psykologers kompetenser

Det övergripande syftet med att utöva psykologverksamhet är att utveckla och tillämpa psykologiska principer, kunskaper, modeller och metoder på ett etiskt och vetenskapligt sätt för att främja utveckling, välmående och effektivitet hos individer, grupper, organisationer och samhället.

Denna bilaga redovisar de viktigaste kompetenserna som yrkesverksamma psykologer bör utveckla och visa prov på innan de kan godkännas för självständig yrkesutövning. Dessa kompetenser har att göra med olika aspekter av den process genom vilken psykologer tillhandahåller tjänster till sina klienter.

Det finns två huvudsakliga grupper av kompetenser, (i) de som har att göra med det psykologiska innehållet i yrkesprocessen (centrala kompetenser) och (ii) de som gör det möjligt för psykologen att tillhandahålla sina tjänster på ett effektivt sätt (möjliggörande kompetenser). De centrala kompetenserna är unika för psykologyrket med avseende på deras innehåll samt de kunskaper och färdigheter som krävs för att utöva dem. De möjliggörande kompetenserna är gemensamma med andra yrken och tillhandahållare av tjänster. Såväl centrala som möjliggörande kompetenser är nödvändiga för att kunna tillhandahålla tjänster på ett yrkesmässigt acceptabelt sätt.

Kompetenserna beskriver de olika roller som psykologer utför. Dessa roller utförs inom ett eller flera av en rad olika yrkessammanhang och i relation till en rad olika klienttyper. Kompetenserna baseras på kunskap, förståelse och färdigheter som tillämpas på ett etiskt sätt. En kompetent psykolog har inte bara förmåga att visa de nödvändiga färdigheterna utan har också en lämplig inställning för korrekt utövande av sitt yrke. Inställningen anses vara av särskild betydelse, eftersom den är utmärkande för psykologyrkets unika karaktär. Även om en del kunskaper och färdigheter har allmän tillämpning så är de ofta kontextbundna. Därför kan en psykolog som har visat prov på yrkeskompetens inom ett visst verksamhetsområde gentemot en viss klientgrupp inte **antas** vara kompetent inom andra verksamhetsområden eller gentemot andra klientgrupper inom samma område.

Alla innehavare av *EuroPsy*-certifikatet kommer att ha en profil som anger inom vilka sammanhang de har visat prov på kompetens för självständig yrkesutövning från den tidpunkt då certifikatet utfärdades.

En åtskillnad görs mellan fyra breda verksamhetsområden, som kallas:

- Klinisk & Hälsa
- Pedagogik
- Arbete & Organisation
- Övrigt

För att beskriva kvalifikationer för yrkesutövning anses det tillräckligt med en bred kategorisering i verksamhetsområden. För de yrkesverksamheter som inte kan hänföras till någon av de tre specifika kategorierna används en fjärde kategori, som kallas "Övrigt", och en precisering av området i fråga (t.ex. rättspsykologi, idrottspsykologi, trafikpsykologi, osv.) bör anges.

Beskrivningarna av dessa kompetenser är avsedda att vara allmänna och kunna användas inom de flesta eller alla typer av psykologverksamhet, även om de tillämpas på olika sätt inom olika verksamhetsområden.

Centrala kompetenser

Det finns 20 centrala kompetenser som alla psykologer bör kunna visa prov på. De kan grupperas i sex funktionella kategorier, som står i samband med olika yrkesverksamheter. Dessa funktioner benämns på följande sätt:

- A. målsättande
- B. bedömning
- C. utveckling
- D. intervention
- E. utvärdering
- F. kommunikation

Kompetenserna beskrivs nedan.

Tabell 4. Centrala kompetenser för psykologer

Centrala kompetenser	Beskrivning
A. Målsättande	Samarbeta med klienten för att sätta upp mål för interventionen eller tjänsten som ska tillhandahållas.
1. Behovsanalys	Samla in information om klientens behov med hjälp av lämpliga metoder, samt klargöra och analysera behoven för att nå ett läge där ytterligare meningsfulla åtgärder kan vidtas.
2. Målsättande	Föreslå och diskutera mål med klienten, sätta upp acceptabla och genomförbara mål, samt bestämma kriterier för utvärdering av måluppfyllelse vid en senare tidpunkt.
B. Bedömning	Bestämma relevanta egenskaper hos individer, grupper, organisationer och situationer med hjälp av lämpliga metoder.
3. Individuell bedömning	Genomföra bedömningen genom att intervjua, testa och observera individer i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
4. Gruppbedömning	Genomföra bedömningen genom att intervjua, testa och observera grupper i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
5. Organisationsbedömning	Genomföra bedömningen med hjälp av intervjuer, enkäter och andra metoder och tekniker som är lämpliga för att studera organisationer i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
6. Situationsbedömning	Genomföra bedömningen med hjälp av intervjuer, enkäter och andra metoder och tekniker som är lämpliga för att studera situationer i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
C. Utveckling	Utveckla interventioner, tjänster eller produkter på grundval av psykologiska teorier och metoder för användning av klienter eller psykologer.
7. Tjänste- eller produktbeskrivning & kravanalys	Definiera syftet med tjänsten eller produkten, identifiera relevanta intressenter, analysera krav och begränsningar, samt fastställa specifikationer för produkten eller tjänsten, under beaktande av den miljö där tjänsten eller produkten ska användas.
8. Tjänste- eller produktutformning	Utforma och anpassa tjänster eller produkter i enlighet med krav och begränsningar, under beaktande av den miljö där tjänsten eller produkten ska användas.
9. Tjänste- eller produkttestning	Testa tjänsten eller produkten och bedöma dess genomförbarhet, tillförlitlighet, validitet och övriga egenskaper, under beaktande av den miljö där tjänsten eller produkten ska användas.
10. Tjänste- eller produktutvärdering	Utvärdera tjänsten eller produkten med avseende på användbarhet, klientnöjdhet, användarvänlighet, kostnader och övriga aspekter som är relevanta i den miljö där tjänsten eller produkten ska användas.

Centrala kompetenser	Beskrivning
<i>D. Intervention</i>	Identifiera, förbereda och genomföra interventioner som är lämpliga för att nå de uppsatta målen, genom att använda resultaten från bedömnings- och utvecklingsaktiviteterna.
11. Interventionsplanering	Utarbeta en interventionsplan som är lämplig för att nå de uppsatta målen, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
12. Direkt personorienterad intervention	Tillämpa interventionsmetoder som direkt påverkar en eller flera personer i enlighet med interventionsplanen, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
13. Direkt situationsorienterad intervention	Tillämpa interventionsmetoder som direkt påverkar utvalda aspekter av situationen i enlighet med interventionsplanen, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
14. Indirekt intervention	Tillämpa interventionsmetoder som gör det möjligt för individer, grupper eller organisationer att lära sig och att fatta beslut i eget intresse, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
15. Införande av tjänster och produkter	Införa tjänster eller produkter samt verka för korrekt användning av dem av klienter eller andra psykologer.
<i>E. Utvärdering</i>	Utvärdera interventionernas lämplighet med avseende på hur väl de följer interventionsplanen och om de uppsatta målen har nåtts.
16. Planering	Utforma en utvärderingsplan för interventionen, som ska innehålla kriterier som bygger på interventionsplanen och de uppsatta målen, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
17. Mätning	Välja och tillämpa mättekniker som är lämpliga för att genomföra utvärderingsplanen, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
18. Analys	Utföra analyser i enlighet med utvärderingsplanen, och dra slutsatser om interventionernas effektivitet, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
<i>F. Kommunikation</i>	Ge information till klienterna på ett sätt som uppfyller deras behov och förväntningar.
19. Givande av feedback	Ge feedback till klienterna, med hjälp av lämpliga muntliga och/eller audiovisuella metoder, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.
20. Rapportskrivande	Skriva rapporter för att informera klienterna om resultaten av bedömningen, tjänste- eller produktutvecklingen, interventionerna, och/eller utvärderingarna, i en miljö som är relevant för den efterfrågade tjänsten.

Psykologer bör förvärva alla dessa kompetenser i den mån som de kan tillämpas inom ett visst verksamhetsområde. För att erhålla *EuroPsy* måste psykologer förväntas kunna utföra alla de sex centrala funktionerna självständigt och på ett tillfredsställande sätt.

Möjliggörande kompetenser

Det finns åtta möjliggörande kompetenser som har att göra med yrkesverksamhet i allmänhet, och som en praktiserande psykolog bör visa prov på utöver de centrala kompetenserna.

För att kvalificera sig för *EuroPsy* bör psykologer förvärva alla de möjliggörande kompetenserna i den mån som de är nödvändiga inom ett visst verksamhetsområde.

Tabell 5. Möjliggörande kompetenser för psykologer

Möjliggörande kompetenser	Beskrivning
1. Professionell strategi	Välja en lämplig strategi för att hantera de problem som uppstår, baserad på reflektioner över yrkessituationen och de egna centrala kompetenserna.
2. Fortsatt yrkesutveckling	Uppdatera och utveckla de egna centrala och möjliggörande kompetenserna, kunskaperna och färdigheterna i enlighet med förändringar inom området, psykologyrkets standarder och krav, nationella regleringar, samt EFPA:s europeiska förordningar om <i>EuroPsy</i> .
3. Yrkesrelationer	Skapa och upprätthålla relationer med andra yrkesutövare, liksom med relevanta organisationer.
4. Forskning och utveckling	Utveckla nya interventioner, tjänster och produkter som har potential att uppfylla nuvarande eller framtida klienters behov, samt skapa nya former av yrkes- eller affärsverksamhet.
5. Marknadsföring och försäljning	Uppmärksamma nuvarande eller framtida klienter på befintliga och nya produkter och tjänster, kontakta klienter, erbjuda affärsuppställningar, sälja tjänster, samt tillhandahålla kundservice efter försäljning.
6. Klienthantering	Skapa och upprätthålla relationer med (potentiella) klienter, följa upp klienters behov och nöjdhet, samt identifiera möjligheter att utöka yrkes- eller affärsverksamheten.
7. Verksamhetshantering	Utforma och leda verksamheten där tjänsterna tillhandahålls, vare sig detta är ett litet företag eller en del av en större privat eller offentlig organisation, inklusive ekonomiska, personalrelaterade och operativa aspekter, samt utöva ledarskap gentemot anställda.
8. Kvalitetssäkring	Skapa och upprätthålla ett system för kvalitetssäkring för verksamheten som helhet.
9. Själreflektion	Kritisk självreflektion över den egna verksamheten och kompetensen utgör ett väsentligt inslag i psykologers yrkeskompetens.

Vid utveckling och bedömning av kompetenser måste det tas i beaktande att innehållet i de tjänster som erbjuds varierar beroende på inom vilket område som psykologen är verksam. Detta beror på att psykologer utför olika roller i samhället och hanterar olika typer av klienter, problem, metoder, osv. Såsom nämnts ovan har fyra breda verksamhetsområden identifierats för *EuroPsy*:

- Klinisk & Hälsa
- Pedagogik
- Arbete & Organisation
- Övrigt

Den fjärde allmänna kategorin (Övrigt) används för att täcka in andra mer specifika tillämpningar som inte faller inom ramen för dessa allmänt erkända områden.

Förfaranden för *EuroPsy*-profilering

Bedömningskategorier

Handledare gör formativa och sammanfattande bedömningar av psykologers insatser i enlighet med de regler och traditioner som är specifika för de olika verksamhetsområdena och/eller länderna. Dessa bedömningar ska användas för eller kompletteras av bedömningar av de centrala kompetenser som nämnts ovan. Det rekommenderas att bedömningen skiljer mellan följande kompetensnivåer:

1	2	3	4
Grundläggande kunskaper och färdigheter finns, men kompetensen är otillräckligt utvecklad	Kompetens för att utföra uppgifter, men stöd och handledning behövs	Kompetens för att utföra grundläggande uppgifter utan stöd och handledning	Kompetens för att utföra avancerade uppgifter utan stöd och handledning

Den viktigaste åtskillnaden som bedömaren måste göra är den mellan nivå 2 och 3. Vid slutet av handledningsperioden ska studenten ha uppnått nivå 3 eller 4 i tillräckligt många kompetenser för att möjliggöra självständig yrkesutövning inom ett eller flera områden, med en eller flera klientgrupper. Riktlinjer för bedömning

utfärdas av den europeiska ackrediteringskommittén.

Tilldelningen av *EuroPsy* bör vara avhängig av en slutlig översiktlig bedömning av psykologens förmåga att integrera kunskaper, färdigheter och kompetenser till en enhetlig process för att ge professionell service till klienten, under beaktande av etiska principer.

I den slutliga bedömningen bör handledaren sammanfatta den tillgängliga informationen och meddela huruvida, utifrån den tillgängliga dokumentationen, kandidaten kan förväntas att självständigt och på ett tillfredsställande sätt utföra de sex centrala rollerna som de 20 kompetenserna delas in i. Handledarens bedömning bör uttryckas med omdömet ”kompetent” eller ”ännu inte kompetent”. Dessutom bör handledaren göra en övergripande utvärdering av de möjliggörande kompetenserna, även detta i form av omdömet ”kompetent” eller ”ännu inte kompetent”. Kandidaten bör tillhandahålla dokumentation för att övertyga handledaren om sin kompetens inom de sex centrala funktionerna, liksom i fråga om de möjliggörande kompetenserna.

Resultaten från utvärderingen bör sammanfattas i tabellform, såsom visas i exemplet nedan.

<i>Verksamhetsområden</i>	Klinisk & Hälsa	Pedagogik	Arbete & Organisation	Övrigt (precisera)
<i>Kompetenser</i>				
A. målsättande	✓			
B. bedömning	✓	✓	✓	
C. utveckling	✓			
D. intervention	✓			
E. utvärdering	✓		✓	
F. kommunikation	✓		✓	
Möjliggörande kompetenser	✓		✓	

Denna psykolog har huvudsakligen kompetens inom området hälso- och klinisk psykologi, och hans/hennes kompetenser har intygats av handledaren. Detta innebär att han/hon har kompetens för yrkesverksamhet inom området klinisk psykologi.

Psykologen har emellertid även kompetens för bedömning inom områdena pedagogik samt arbete och organisation, och dessutom ytterligare ett antal kompetenser inom området arbete och organisation. Dessa kompetenser skulle kunna ligga till grund för att senare bygga upp en övergripande kompetens inom detta område.

Bilaga IV. *EuroPsy*-certifikatet och dess ansökningsformulär

EuroPsy-certifikatet och dess ansökningsformulär tillhandahålls av EFPA i form av mallar för att säkerställa jämförbarhet samt en gemensam stil och information i alla länder som utfärdar *EuroPsy*.

Certifikatet innehåller följande information:

EuroPsy
European Certificate in Psychology

Date of issue:
Registration number:

This is to certify that

Name
Address

having demonstrated the required scientific knowledge and professional competences, and having agreed to abide by the principles of professional conduct set out in the Ethics Meta-Code of the European Federation of Psychologists' Associations (EFPA) and pledged to act in accordance with the national code of ethics of the country of practice

meets the requirements to be called

Registered EuroPsy Psychologist

and is hereby considered qualified for independent practice as a psychologist, within the professional context(s) specified in the EuroPsy Register, and below, in any European Country in which the EFPA Member Association has accepted the EFPA Regulations on EuroPsy, in as far as there are no restrictions from national regulations in the country concerned.

We, the undersigned, have satisfied ourselves that the said evidence is in accordance with the EFPA Regulations on EuroPsy concerning the award of the EuroPsy Certificate in Psychology, approved by EFPA on November 28, 2009.

This Certificate is valid until

Specified context:

Chair of the National Awarding Committee

Member of the National Awarding Committee

Registreringsuppgifterna för certifikatet som ska föras in i registret är:

1. Namn
2. Hem-/arbetsadress
3. Universitetsutbildning i psykologi
Ange:

Tidsperiod

Examen

Universitetets namn

Land
4. Verksamhetsland
5. Verksamhetsområde (klinisk/hälsa, pedagogik, arbete & organisation, övrigt – *specificera*)
6. Datum och plats för auktorisering av den nationella ackrediteringskommittén
7. Personnummer

Följande information bör efterfrågas i **ansökningsformuläret**:

1. *Namn*
2. *Arbets-/hemadress*
3. *E-postadress*

4. *Universitetsutbildning i psykologi*

Ange akademiska titlar, datum när universitetsstudierna började och slutade, verksamhetsområde samt land där titeln tilldelades.

Tidsperiod	Examen	Verksamhets- område	Universitet	Land

5. *Praktisk tjänstgöring under handledning*

Formellt erkänd praktisk tjänstgöring under handledning motsvarande ett års heltid. Ange datum och inom vilket/vilka verksamhetsområde(n) tjänstgöringen genomfördes. Visa dokumentation över minst ett års heltid eller motsvarande. Ta bara med områden som har blivit formellt erkända som praktisk tjänstgöring under handledning.

Tidsperiod	Handledarens namn	Verksamhetsområde

6. *Yrkeserfarenhet som självständigt yrkesutövande psykolog*

Dokumentation över anställning som självständigt yrkesutövande psykolog, motsvarande minst (gäller endast sökande som senast har licensierats för självständig yrkesutövning som psykolog av ett nationellt licensieringsorgan som

erkänts av den europeiska ackrediteringskommittén).

Tidsperiod	Arbetsgivare	Verksamhetsområde

7. *Verksamhetsområde(n)*

inom vilket/vilka den sökande hävdar sig ha kompetens för självständig yrkesutövning som psykolog:

Klinisk/Hälsa **Arbete & Organisation**

Pedagogik Övrigt (ange område)

8. *Medgivande till publicering av registreringsuppgifter*

Den sökande godkänner att hans/hennes namn och arbets- eller hemadress förs in i registret och på certifikatet.

Följande information bör efterfrågas i **ansökningsformuläret för förlängning av EuroPsy**:

1. *Namn*
2. *Adress*
3. *E-postadress*
4. *Yrkeserfarenhet* (minst 400 timmar under de senaste 5 åren) som ska redovisas i form av ett välstrukturerat CV med tidsperioder, yrkes-/anställningsförhållanden, yrkesroller, framstående resultat eller prestationer.
5. *Personlig yrkesutveckling* (minst 80 timmar varav 40 timmar ska vara tydligt dokumenterade).

Följande aktiviteter kan ingå (80 timmar = 100 %):

- a) Bestyrkt närvaro och deltagande vid ackrediterade kurser och/eller seminarier som syftar till fortsatt yrkesutveckling (60 %)
- b) Utveckling av specifika nya färdigheter genom övning på arbetet (20 %)
- c) Bestyrkt närvaro vid möten relaterade till ömsesidig handledning (20 %)
- d) Bestyrkt närvaro som handledare förutsatt att detta är formellt erkänt (20 %)
- e) Bestyrkt deltagande vid en yrkesrelaterad eller vetenskaplig konferens (20 %)
- f) (Med-)författande och/eller utgivning av publikationer om forskning och/eller yrkesrelaterade frågor (30 %)
- g) Yrkesrelaterade presentationer inför publik (20 %)
- h) Redaktionellt arbete med tidskrifter och böcker om psykologi (20 %)
- i) I fråga om förlängning av certifikatet får summan av de tre sista kategorierna ovan inte överstiga 60 %

Bilaga V. Praktisk tjänstgöring under handledning

Praktisk tjänstgöring under handledning på heltid i ett år eller motsvarande i deltid är ett krav för *EuroPsy*-certifikatet. Detta år (eller motsvarande) av praktisk tjänstgöring ger den praktiserande psykologen tillfälle att tillämpa de kunskaper, färdigheter och insikter som inhämtats från universitetsutbildningen och andra yrkesrelaterade erfarenheter. Det gör det även möjligt för den nyligen legitimerade psykologen att utveckla egenskaper som självmedvetenhet, självreflektion, personlig integritet, etisk kompetens och tålighet, vilka är nödvändiga för att kunna arbeta kompetent och ansvarsfullt som psykolog. Under detta år kommer den nyligen legitimerade psykologen att stöta på etiska frågor och dilemman och få stöd i utvecklingen av ett etiskt handlings sätt genom diskussioner och handledning. Slutligen blir det genom den praktiska tjänstgöringen under handledning möjligt för yrkeskåren att säkerställa kvaliteten och kompetensen hos legitimerade psykologer, eftersom den praktiserande psykologen måste tillhandahålla dokumentation över de olika kompetenser som krävs för självständig yrkesutövning som psykolog, och handledaren måste bestyrka denna dokumentation. Ett års praktisk tjänstgöring under handledning anses utgöra ungefär 1500 timmar.

Praktiserande psykologer under utbildning

Praktiserande psykologer under utbildning är de personer som håller på att fullfölja den praktiska tjänstgöringen under handledning som en del av *EuroPsy*. De arbetar i direkt personlig kontakt med verkliga klienter under verkliga förhållanden men under handledning av en legitimerad psykolog.

Praktiserande psykologer under utbildning kan antingen fullfölja sin yrkesutbildning inom ett integrerat program som administreras av en universitetsinstitution eller arbeta under handledning av legitimerade eller registrerade psykologer i ett yrkessammanhang. I båda fallen är det nödvändigt att en person med lämpliga kvalifikationer fungerar som handledare för den praktiserande psykologen.

Praktisk tjänstgöring under handledning äger vanligen rum mot slutet av psykologutbildningens sex år. Den praktiska tjänstgöringen kan utgöras av ett års heltid som följer på den femåriga universitetsutbildningen, den kan bestå av en period på till exempel sex månaders heltid som organiseras av universitetet vid slutet av universitetsutbildningen, följd av ytterligare en sexmånadersperiod med

heltid efter universitetsutbildningen, eller så kan den bestå av flera olika perioder med heltid som vanligen äger rum under den andra fasen av universitetsutbildningen, och som totalt utgör ett år av de sex utbildningsåren.

Handledaren

En handledare är en psykolog som under de senaste tre åren har minst två års heltidsarbete eller likvärdig erfarenhet av självständig yrkesutövning i rollen som psykolog inom ett visst verksamhetsområde, och som är ansvarig för förvärvande och bedömning av yrkeskompetens hos en praktiserande psykolog under utbildning inom detta verksamhetsområde. Handledaren är ansvarig för att stödja inläringen och bedöma kompetensen hos den praktiserande psykologen på en daglig basis, samt uppmuntra henne/honom att agera så självständigt som möjligt utifrån situationen och hennes/hans kompetenser. Handledaren måste vara erkänd av den nationella ackrediteringskommittén eller av den nationella föreningen antingen genom ackreditering av kurser när det gäller universitetsbaserad praktisk utbildning, eller genom individuell bedömning när det gäller handledning på arbetsplatser efter universitetsstudierna. I länder där det finns yrkeslegitimation/yrkesregistrering måste handledaren vara en legitimerad/registrerad psykolog. Handledaren bör ha genomgått någon form av utbildning i handledning.

Kategorier av praktisk tjänstgöring under handledning

Handledarens kompetens är en väsentlig faktor vid bedömningen av den praktiska tjänstgöringens kvalitet. Utvecklingen av praktisk tjänstgöring under handledning i Europa kommer att övervakas och stöttas av EFPA under den kommande perioden. Olika kvalitetsnivåer på praktisk tjänstgöring kan identifieras utifrån handledarens yrkeserfarenhet och utbildning:

- *Nivå 1.* Handledaren uppfyller *EuroPsy:s* kriterier. Dessutom har handledaren minst 5 års erfarenhet av självständig yrkesutövning på heltid (eller motsvarande). De 5 åren har förvärvats som en del av ett auktoriserat utbildningsprogram för specialister. Utbildningsprogrammet har erkänts av en relevant statlig myndighet eller nationell förening. 4 av de 5 åren har ägnats åt ett specifikt område (t.ex. klinisk & hälsa, pedagogik, arbete & organisation). Minst 2 av de 4 åren har handletts av en handledare på nivå 1 inom samma område. Handledaren har genomgått minst 2 år (deltid) av

formell utbildning i handledning (kan rymmas inom ramen för de 5 åren). Utbildningen i handledning innehåller handledd övning i handledning (t.ex. video-/ljudpresentationer), fallkonferenser om handledda personer, samt läsning av teorier och forskning om handledning.

- *Nivå 2.* Som nivå 1, men utan formell utbildning i handledning.
- *Nivå 3.* Handledaren uppfyller *EuroPsy*:s kriterier. Efter att ha uppnått *EuroPsy*:s kriterier har handledaren minst 2 års erfarenhet av självständig yrkesutövning på heltid (eller motsvarande). De 2 åren har förvärvats inom ett specifikt område (t.ex. klinisk & hälsa, pedagogik, arbete & organisation) som en del av ett auktoriserat utbildningsprogram för specialister. Utbildningsprogrammet har erkänts av en relevant statlig myndighet eller nationell förening. De 2 åren har handletts av en handledare på nivå 1 eller 2. Dessutom har handledaren genomgått minst 1 år (deltid) av formell utbildning i handledning. Utbildningen i handledning innehåller handledd övning i handledning (t.ex. video-/ljudpresentationer), fallkonferenser om handledda personer, samt läsning av teorier och forskning om handledning.
- *Nivå 4.* Som nivå 3, men utan formell utbildning i handledning.
- *Nivå 5.* Handledaren uppfyller *EuroPsy*:s kriterier. Efter att ha uppnått *EuroPsy*:s kriterier har handledaren minst 2 års erfarenhet av självständig yrkesutövning på heltid (eller motsvarande). De 2 åren har förvärvats inom ett specifikt område (t.ex. klinisk & hälsa, pedagogik, arbete & organisation).
- *Nivå GP.* Handledaren har tilldelats ett *EuroPsy*-certifikat i kraft av övergångsbestämmelser, ”grand-parenting”, (se artikel 38). Denna kategori kan användas i länder som saknar tradition av praktisk tjänstgöring under handledning, liksom i länder där praktisk tjänstgöring under handledning existerar, ifall handledaren inte uppfyller *EuroPsy*:s krav för handledning.
- *Nivå D.* Handledaren uppfyller inte *EuroPsy*:s kriterier. Handledaren saknar de kvalifikationer som krävs för att tilldelas *EuroPsy*-certifikatet i kraft av övergångsbestämmelser (artikel 38). Handledaren är en psykolog som har minst 2 års erfarenhet av självständig yrkesutövning på heltid (eller motsvarande) i en roll som psykolog inom det verksamhetsområde som

handledningen gäller. För närvarande krävs att handledaren är på minst nivå D för att den praktiska tjänstgöringen under handledning ska erkännas.

Av skäl som har med utveckling, jämförbarhet och statistik att göra innehåller registret information om vilken kategori som handledaren för den praktiska tjänstgöringen tillhör. I de fall som den handledda personen har fler än en handledare (t.ex. problembaserat lärande), anges kategorin för den handledare som har handlett störst del av den praktiska tjänstgöringen.

EFPA kommer att upprätta en arbetsgrupp (*EuroPsy:s* arbetsgrupp om praktisk tjänstgöring under handledning, ESP). ESP kommer att ta fram en plan för utvecklingen av praktisk tjänstgöring under handledning i Europa (med specifika mål för olika länder med olika nivåer på sin handledningsverksamhet), samt hjälpa till med att ordna seminarier och utbyte av kunskap, resurser och goda arbetsmetoder. Ett långsiktigt mål är att alla länder i Europa ska nå upp till nivå 1.

Urval och utbildning av handledare

Handledare är erfarna psykologer som har tillräckligt med tid, engagemang och kompetens för att kunna ställa upp som handledare. I länder där handledningsverksamheten är välutvecklad väljs handledare ut och ackrediteras för sin kompetens, samt ges stöd i form av utbildning. Alla psykologer som tar på sig rollen som handledare bör vanligen genomgå utbildning i handledning. Det finns en rad olika kurser och utbildningsprogram för handledande psykologer som kan hjälpa dem att utveckla de kompetenser och den lyhördhet som krävs för att stödja praktiserande psykologer.

Kurser och utbildningar anordnas av universitet, av nationella psykologföreningar och, framöver, genom seminarier som samordnas av EFPA och som möjliggör utbyte av goda arbetsmetoder. Det finns olika modeller för handledning som avspeglar skillnader i filosofisk bakgrund och olika synsätt på psykologisk verksamhet. Handledare måste utveckla bland annat följande färdigheter:

- positivt och aktivt lyssnande
- öppenhet och positiv inställning
- reflektion över verksamheten
- givande av feedback
- hantering av svåra frågor och känslor
- gränsdragningar och maktrelationer
- delning av etiska dilemman
- mentorskap
- kompetensbedömning
- prestationsbedömning

Det är ett erkänt faktum att det för närvarande finns en lång rad olika förfaranden bland de olika europeiska länderna som avspeglar olika stadier i utvecklingen av yrket vad beträffar ackrediteringen av handledare. Dessa stadier sträcker sig från de länder som har ett omfattande system för utbildning och erkännande av handledare, och som har arbetsplatser som är lämpliga för praktisk utbildning och praktisk tjänstgöring under handledning, till de länder där denna verksamhet ännu inte har utvecklats. Såväl allmänhetens som yrkeskårens intressen tjänas bäst genom utveckling av högkvalitativ handledning utförd av handledare med lämplig utbildning och god uppbackning, och genom fastställande av lämpliga krav på detta område av yrkesutbildningen.

Det rekommenderas att alla handledare genomgår utbildning i handledning och att de får stöd i denna uppgift. De nationella psykologföreningarna i vissa länder erbjuder numera ett omfattande utbildningsprogram i handledning, och målet är att denna verksamhet ska bli mer spridd i Europa och att det ska finnas höga förväntningar inom detta område.

Miljöer för praktisk tjänstgöring under handledning

Praktisk tjänstgöring under handledning äger rum i verkliga yrkesmiljöer inom ett av följande verksamhetsområden: a) klinisk/hälsa, b) pedagogik, c) arbete & organisation, d) annat erkänt område. Tjänstgöringen kan anordnas av universitetet eller utanför universitetet. Yrkesmiljön bör ge den praktiserande psykologen under utbildning möjlighet att utveckla kompetenser och att utvärderas med avseende på dessa kompetensers förvärvande (se Bilaga III).

Det finns ett flertal olika miljöer där psykologer kan genomgå praktisk tjänstgöring under handledning, till exempel:

- psykologen är student vid universitetet och den praktiska tjänstgöringen är en del av universitetsutbildningen
- psykologen arbetar som anställd och den praktiska tjänstgöringen är en del av perioden med provanställning (och handledningen anordnas formellt på arbetsplatsen)
- psykologen arbetar som anställd och den praktiska tjänstgöringen anordnas informellt (och kan ges av en psykolog utanför arbetsplatsen)
- psykologen är egenföretagare och anordnar sin egen handledning

Handledningen innebär regelbundna möten mellan den praktiserande psykologen och handledaren. Dessa möten ska äga rum minst en gång varannan vecka och ha i genomsnitt två timmars avsatt tid.

Fortgående utbildning och formativ bedömning

För varje huvudaktivitet under den praktiska tjänstgöringen under handledning ska den praktiserande psykologen och handledaren komma överens om:

1. Vilket verksamhetsområde och vilka klientgrupper som tjänstgöringen omfattar
2. Vilka roller (av dem som anges i profilalternativen) som bäst stämmer in på arbetet
3. Vilka kompetenser som aktiviteten visar prov på

När arbetet har slutförts bör handledaren göra en bedömning av den praktiserande psykologen med avseende på var och en av de 20 kompetenserna som är relevanta för detta arbete. Denna bedömning bör diskuteras med den praktiserande psykologen och förbättringsområden bör identifieras.

Sådana bedömningar är utan tvekan formativa, eftersom den praktiserande psykologen kommer att utveckla sina färdigheter under loppet av minst ett år, som är minimiperioden. Goda arbetsmetoder rekommenderas, som till exempel användning av portföljer där den praktiserande psykologen registrerar sitt arbete och sin kompetensutveckling samt identifierar sina behov av yrkesutveckling och ser tillbaka på sitt eget lärande. Dessa metoder kan utgöra grunden för god yrkespraxis och kan bidra till fortsatt yrkesutveckling, där även portföljer är relevanta.

Handledningens syfte och upplägg

Handledningen kan användas för att socialisera den nya psykologen i yrket, för att reproducera hävdvunna regler och för att sprida yrkeskårens normer. Handledaren stödjer utvecklingen av reflektion över verksamheten, yrkesmässig medvetenhet och lyhördhet, samt förståelse av etiska frågor och dilemman i verkliga situationer.

Handledaren bidrar på ett väsentligt sätt till inlärningsprocessen genom modellering, feedback, observation och diskussion. Handledaren fyller även en slags spärrfunktion, vilket betyder att han/hon godkänner kompetent yrkesutövning och bidrar till utestängande av dem som inte bedöms vara kompetenta att arbeta som psykologer.

Det finns många förhållningssätt till handledning. Alla kräver att handledaren har tid, engagemang och kompetens för att vara handledare. Tiden som krävs är vanligen mellan en och två timmar i veckan av "avsatt" och ostörd tid, då handledaren och den praktiserande psykologen arbetar tillsammans, diskuterar den praktiserande psykologens arbete och hjälper till att bearbeta detta arbete på kognitiv och känslomässig nivå, samt stödjer utvecklingen av den praktiserande psykologens kompetens och yrkesmässiga självförtroende. Denna process kan också omfatta uppgifter som utförs av den praktiserande psykologen under observation av handledaren och som sedan utgör grunden för en ingående diskussion och kritisk reflektion som en del av inlärningsprocessen. Det kan även innebära att den praktiserande psykologen observerar när handledaren utför uppgifter, och sedan reflekterar över detta som en del av inlärnings- och utvecklingsprocessen. Ljud- och videoband kan fylla en nyttig funktion i handledningsprocessen genom att möjliggöra öppna diskussioner och feedback på aspekter av den praktiserande psykologens insatser. Det finns en ansenlig mängd litteratur om handledningsprocessen, både inom klinisk psykologi och mer allmänt.

Det är sannolikt att riktlinjer för handledning kommer att utarbetas vid en framtida tidpunkt. Sådana riktlinjer har redan tagits fram i ett antal länder i Europa, och *EuroPsy* bör främja spridningen av goda arbetsmetoder.

Bedömning av kompetenser

Det är lämpligt att handledaren bedömer den praktiserande psykologens kompetenser under och vid slutet av perioden med praktisk tjänstgöring under handledning, och därvid använder de bedömningskategorier som redovisas i Bilaga III i detta dokument. Vägledning och riktlinjer för bedömning av prestationer och kompetenser ska göras tillgängliga. För att möjliggöra jämförelser rekommenderas att universitet eller länder som använder mer avancerade metoder utvecklar system för omvandling av resultat från sådana avancerade system till skalan som redovisas i Bilaga III.

Resultat av handledningen

Den praktiserande psykologen under utbildning kommer att åläggas att tillhandahålla dokumentation över förvärvandet av funktioner och kompetenser enligt vad som anges i Bilaga III. Psykologen bör genomföra en systematisk självutvärdering av sin färdighetsnivå med avseende på de olika kompetenserna som anges i Bilaga III, och bör använda detta format för att planera sin framtida yrkesutveckling.

Bilaga VI. Program för fortsatt yrkesutveckling

Innehavare av *EuroPsy*-certifikatet förväntas upprätthålla och ytterligare utveckla sin yrkeskompetens. Detta bör ske genom yrkeserfarenhet och personlig yrkesutveckling eller genom handledningsprocessen, och kan åstadkommas genom att uppfylla eventuella lokala krav på fortsatt yrkesutveckling (CPD, "Continuing Professional Development"). Vid förlängning av *EuroPsy* måste den sökande visa relevant dokumentation över sin fortsatta yrkesutveckling under den senaste perioden av sin yrkesutövning.

Där lokala CPD-krav saknas kan nedanstående riktlinjer användas av de nationella ackrediteringskommittéerna.

Yrkeserfarenhet

Den sökande bör visa dokumentation över yrkesutövning som psykolog uppgående till minst 400 timmar per år i genomsnitt under en period på minst 4 år under de senaste 7 åren (granskningsperioden) före ansökan om förlängning. Exempel på godtagbar dokumentation är anställningsavtal tillsammans med arbetsbeskrivning, projektavtal, eller inkomstuppgifter till skattemyndigheter (för psykologer med verksamhet i egen regi).

Personlig yrkesutveckling

Det är den registrerade *EuroPsy*-psykologens ansvar att hålla sig à jour med den senaste vetenskapliga utvecklingen inom professionell psykologi, inklusive men inte begränsat till psykologens egna verksamhetsområden. Minst 80 timmar per år rekommenderas och sökande bör kunna visa tydlig dokumentation över 40 timmar av fortsatt yrkesutveckling per år. Dokumentation över flera olika typer av verksamhet krävs.

Det finns en lång rad olika *typer av aktiviteter för yrkesutveckling*, och den nedanstående listan är inte avsedd att vara fullständig. För varje typ av aktivitet anges en ungefärlig maximal procentandel för hur mycket tid som kan tillgodoräknas, för att säkerställa att psykologen ägnar sig åt en rad olika aktiviteter som en del av sin CPD.

- Bestyrkt närvaro och deltagande vid ackrediterade kurser och/eller seminarier som syftar till fortsatt yrkesutveckling (60 %)
- Utveckling av specifika nya färdigheter genom övning på arbetet (20 %)
- Bestyrkt närvaro vid möten relaterade till ömsesidig handledning (20 %)
- Bestyrkt närvaro som handledare förutsatt att detta är formellt erkänt (20 %)
- Bestyrkt deltagande vid en yrkesrelaterad eller vetenskaplig konferens (20 %)
- (Med-)författande och/eller utgivning av publikationer om forskning och/eller yrkesrelaterade frågor (30 %)
- Yrkesrelaterade presentationer inför publik (20 %)
- Redaktionellt arbete med tidskrifter och böcker om psykologi (20 %)
- I fråga om förlängning av certifikatet får summan av de tre sista kategorierna ovan inte överstiga 60 %

Till exempel, om psykologens sammanlagda CPD är 100 timmar kan den bestå av deltagande vid en vetenskaplig konferens (10 timmar, max 20), redaktionellt arbete (10 timmar, max 20), närvaro vid möten relaterade till ömsesidig handledning (20 timmar, max 20), samt bestyrkt närvaro och deltagande vid ackrediterade kurser (60 timmar, max 60). Detta säkerställer en blandning av olika CPD-aktiviteter.

Dokumentering

Registrerade *EuroPsy*-psykologer är ålagda att dokumentera sin fortsatta yrkesutveckling. Förutom nyvunna erfarenheter genom arbete med nya funktioner, klientgrupper och förhållanden bör dokumenteringen även omfatta övningar och utveckling i samband med vidareutbildning. Denna dokumentation, inklusive styrkande handlingar, utgör grunden för den registrerade *EuroPsy*-psykologens profil i registret när *EuroPsy* förlängs efter sju år.

Bilaga VII. EuroPsy:s historia

Romfördraget och Europeiska gemenskapens början

Romfördraget, som kom till 1957 under Europeiska gemenskapens inledande skede, verkade för fri rörlighet för yrkesutövare i Europa. ”Frihet att arbeta var som helst inom Europeiska gemenskapen är en av de grundläggande rättigheterna som fastställts genom Romfördraget.” Artikel 48 i Romfördraget fastställer fri rörlighet för arbetskraft och artikel 57 möjliggjorde ömsesidigt erkännande och samordning av yrkeskvalifikationer. Genomförandet av detta åtagande var dock långsamt och besvärligt. Redan tidigt försökte man harmonisera kvalifikationer mellan medlemsländerna och man enades om så kallade sektorsdirektiv för de sju yrkena läkare, tandläkare, sjuksköterskor, barnmorskor, veterinärer, farmaceuter och arkitekter, där alla medlemsländerna kom överens om harmonisering och standardisering av utbildningen. Emellertid blev det snart uppenbart att dessa försök att harmonisera kvalifikationer var oerhört komplexa och tidskrävande, och uppgiften att utöka denna process till andra yrkesgrupper föreföll omöjlig.

Det allmänna direktivet 89/48/EC

1985 införde kommissionen därför ett nytt förhållningssätt för att täcka in andra yrken vars utövande på något sätt begränsas (eller regleras) av staten antingen i lag eller genom en yrkesorganisation, och som kräver minst tre års universitetsstudier eller motsvarande (allmänna direktivet 89/48/EC, kallat ”ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning”, och senare det andra allmänna direktivet 92/51). Psykologer omfattades av direktiven 89/48 och 92/51, det vill säga allmänna eller horisontella direktiv som omfattade alla reglerade yrken vars kvalifikationer minst kräver ett examensbevis (Lunt 1997). Även om dessa direktiv var avsedda att underlätta rörligheten för yrkesutövare lyckades man inte framgångsrikt använda dem för att främja psykologers rörlighet i Europa, eftersom varje land kunde tillämpa sina egna krav på psykologer som försökte komma in i landet med hjälp av kvalifikationer som uppnåtts i ett annat land. Det allmänna direktivet innebar ett komplicerat förhållningssätt till utvärderingen av likvärdighet som var avhängigt av att enskilda fall skulle utvärderas och jämföras med en nationell ”mall”.

EFPPA:s optimala standarder

Det europeiska förbundet för psykologföreningar (EFPA), tidigare kallat EFPPA, utfärdade 1990 en rapport om ”optimala standarder för yrkesutbildning i psykologi” (EFPPA 1990), vilken utgör en mycket allmänt hållen ram för nivån på psykologers kvalifikationer, och som fastställde kravet på sex års utbildning för yrkesverksamma psykologer. Denna ram har varit ett stöd för vissa länder i deras utveckling av egna krav och regelverk för psykologers utbildning.

Rättslig reglering av psykologer

Under de senaste åren har fler europeiska länder infört rättslig reglering eller lagstiftning som fastställer krav för yrkestiteln ”psykolog”, och vissa länder har infört krav och begränsningar angående vilka verksamheter som kräver psykologexamen. Det finns numera bestämmelser eller lagar för psykologer i de allra flesta EU-länder och i ett växande antal andra europeiska länder. Övriga EU-länder rör sig mot någon form av reglering, och utvecklingen går mot att länder tar fram ett system för nationell reglering, ofta som en del av en mer allmän yrkesreglering i landet. Olika länder i Europa har väldigt olika traditioner och former av reglering av yrkesverksamhet. EFPA har ett aktivt engagemang i denna utveckling. Även om det inte finns någon reglering av yrket på europeisk nivå kommer det att gynna både konsumenter och yrkesutövare om en minimistandard fastställs i Europa som i sin tur kommer att påverka framtida krav på reglering i enskilda länder.

Den senaste tidens utveckling

Under det senaste tiotalet år har ett antal projekt lagt en grund för ytterligare utveckling. Bland annat har ENOP (European Network of Work and Organisational Psychologists) arbetat med att ta fram en ”referensmodell” och minimistandarder (ENOP 1998; ENOP-EAWOP 2007), och BPS (British Psychological Society) har utarbetat standarder som specificerar kompetenser för psykologer som nått stadiet för självständig yrkesutövning (Bartram 1996).

Därefter, 1999, lades ett förslag fram att EU inom ramen för Leonardo da Vinci-programmet skulle finansiera utvecklingen av ett europeiskt regelverk för utbildning av psykologer. Detta tvååriga projekt avslutades 2001 med en rapport som presenterade ett sådant regelverk, kallat *EuroPsyT* (Lunt et al 2001). Följande länder*1 deltog i projektet: Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien, Nederländerna, Norge, Spanien, Sverige, Schweiz och Storbritannien. Dessa länder uttryckte sitt allmänna stöd för regelverket, och de godkändes av EFPA:s generalförsamling i juli 2001.

Ett andra projekt som också finansierades av EU inom ramen för Leonardo da Vinci-programmet inleddes i november 2001, och ett av dess främsta mål var att utforma ett europeiskt examensbevis i psykologi. Detta projekt sammanföll med andra projekt inom EU, som till exempel förändringar av direktivet om yrkeskvalifikationer (se Lunt 2002), liksom med utvecklingen i Europa som helhet, som Bolognadeklarationen 1999 (se Lunt 2005). Projektet avslutades 2005 med en rapport som presenterade *EuroPsy*, det europeiska examensbeviset i psykologi (Lunt et al. 2005). Det andra Leonardo-projektet hade medlemmar från följande länder*2: Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Nederländerna, Norge, Spanien, Sverige, Storbritannien och det europeiska psykologförbundet EFPA. Resultatet av projektet, det europeiska examensbeviset i psykologi (*EuroPsy*) avsåg att fastställa ett antal standarder eller riktmärken för kvaliteten hos psykologutbildningen i Europa.

Det "tredje" direktivet

1996 inleddes överläggningar om ett föreslaget "tredje direktiv" som skulle ersätta de tidigare sektor- och vertikala direktiven för att underlätta fri rörlighet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Överläggningarna utmynnade 7 mars 2002 i att Europeiska kommissionen utfärdade ett förslag till direktiv som skulle ersätta de 15 särskilda direktiven (sektorsspecifika och vertikala), samt "förtydliga och förenkla reglerna för att underlätta fri rörlighet för kvalificerade personer".

Detta direktiv var föremål för diskussioner och debatt i över två år, och godkändes 2005 av Europaparlamentet och ministerrådet. Även om Europeiska kommissionen inte grundligt har försökt genomdriva vissa av direktivets tidigare klausuler, till

exempel angående ”yrkesplattformar”, välkomnar den likväl att yrkesgrupper på eget initiativ kommer överens på europeisk nivå vad gäller vilka standarder som ska krävas för att utöva ett yrke. Det pågår diskussioner om ”yrkeskort” som kan tillhandahålla dokumentation och en förteckning över enskilda psykologers utbildning och yrkesverksamhet i de olika medlemsstaterna i ett jämförbart format.

Dessa typer av utveckling kan i framtiden leda till system för ett halvautomatiskt eller påskyndat erkännande av kvalifikationer under förutsättning att yrkeskåren själv kommer överens på europeisk nivå (se Lunt 2005). Förutom att bidra till en mekanism för påskyndat erkännande kan en europeisk standard tjäna till att förbättra kvaliteten på yrkesutbildning och yrkesverksamhet, samt till att höja kvaliteten i länder som utvecklar sina egna utbildningsvägar och riktlinjer för yrkesutövning. Den kommer också att göra det möjligt för europeiska länder att utbyta och främja goda arbetsmetoder, samt till att utveckla den europeiska dimensionen av yrkesutbildning och yrkesverksamhet inom psykologi.

Sammanfattning

Nästan 50 år efter Romfördraget kan ett av dess mål angående fri rörlighet för yrkesutövare vara möjligt att uppnå tack vare den senaste tidens utveckling. På en allmän yrkesrelaterad nivå syftar det ”tredje” direktivet, som förenklar förfaranden för erkännande av kvalifikationer, till att underlätta rörlighet. Det godkändes 2005 och genomfördes 2007. För psykologer sammanföll denna period med införandet av *EuroPsy* (det europeiska psykologcertifikatet) som fastställdes och överlämnades till EFPA i juli 2005. *EuroPsy* kommer att stödja EFPA:s ansträngningar att förbättra kvaliteten på psykologutbildningen i Europa. Certifikatet kommer även att bidra till ambitionen att stärka klientskyddet genom högkvalitativa yrkesmässiga tjänster. Bolognaprocessen (Lunt 2005) håller på att utvecklas ytterligare, vilket kommer att leda till omfattande reformer av strukturer och system hos Europas universitet på grund av åtagandet att skapa det europeiska området för högre utbildning senast 2010. Godkännandet av *EuroPsy* av EFPA:s medlemsorganisationer i juli 2005 och dess lansering i juli 2009 låter psykologer i hela Europa dra nytta av denna utveckling.

***1 EuroPsyT:s projektgrupp (1999-2001)**

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Psyk. kand. Jesper Döpping (DPF, Danmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Grekland)
Dr Stefan Jern (SPF, Sverige)
Professor Remo Job (University of Padova, Italien)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, Frankrike)
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK),
projektledare
Professor Steve Newstead (University of Plymouth, UK)
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET, the University Network of Departments of
Psychology in Finland, Finland)
Torleiv Odland, (NPF, Norge)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spanien)
Professor Ype Poortinga (University of Tilburg, Nederländerna)
Professor Robert Roe (NIP, Nederländerna)
Professor Bernhard Wilpert (Technical University of Berlin, Tyskland)

Samt Ernst Hermann, Schweiz, i projektets tidigare skeden

***2 EuroPsy:s projektgrupp (2001-2005)**

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Tyskland)
Psyk. kand. Birgitte Braüner (DPF, Danmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Grekland)
Professor Arne Holte (NPF, Norge)*
Dr Stefan Jern (SPF, Sverige)
Professor Remo Job (University of Padova, Italien)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, Frankrike)
Eur. ing. Nigel Lloyd (CamProf UK), projektsamordnare
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK),
projektledare
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of
Psychology in Finland), Finland)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spanien)
Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Ungern)
Professor Robert Roe (NIP, Neerländerna)
Tuomo Tikkanen (ordförande i EFPA)

* Torleiv Odland (NPF, Norge) deltog i projektets tidigare skeden.

EuroPsy:s styrgrupp (2006-2009)

Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Tyskland)

Professor Jim Georgas (University of Athens, Grekland)

Professor Arne Holte (NPF, Norge)

Dr Stefan Jern (SPF, Sverige)

Professor Remo Job (University of Padova, Italien)

Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, Frankrike)

Professor Ingrid Lunt (University of Oxford, UK), sammankallande i styrgruppen

Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of Psychology in Finland), Finland)

Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spanien)

Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Ungern)

Professor Robert Roe (NIP, Nederländerna)

Professor Knud-Erik Sabroe (DPF, Danmark)

Tuomo Tikkanen (ordförande i EFPA) (till och med 2007)

Bilaga VIII. Relevanta publikationer

Antalovits, M. & Pléh, C.S. (2004). *EuroPsy* az európai pszichológus diploma. (The European Diploma of Psychology). *Alkalmazott Pszichológia* VI 2, 20-43

Bartram, D. (1996). Occupational standards and competence-based qualifications for professional applied psychologists in the U.K. *The European Psychologist*, Vol. 1, 157-165.

Bartram, D. (2000a). *Higher education and the delivery of standards-based qualifications*. Unpublished paper.

Bartram, D. (2000b). *Standards-based qualifications*. Paper presented to the Leonardo Euro-Psych Project. London, May 20, 2000.

Bartram, D. & Roe, R.A. (2005). Definition and assessment of competences in the context of the European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, vol. 10, no. 2, 93-102

British Psychological Society Consultative Working Group for Occupational Standards in Applied Psychology (1998). *National Occupational Standards in Applied Psychology*. Leicester: British Psychological Society.

EFPPA (1990). *Optimal standards for the training of psychologists*. Brussels: EFPPA, booklet no.3.

EFPPA (1995). *MetaCode of Professional Ethics*. Brussels: EFPPA Booklet no. 5

ENOP (1998). *European curriculum in work and organizational psychology. Reference model and minimal standards*. Paris: ENOP / Maison des Sciences de l'Homme.

ENOP-EAWOP (2007). *Curriculum reference model with minimum standards for European W&O Psychology : Basic and Advanced*. Paris : ENOP/EAWOP

Gauthier, J. (2002). Facilitating mobility for psychologists through a competency-based approach for regulation and accreditation: the Canadian experiment. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 203-212.

Hall, J. and Lunt, I. (2005). Global mobility for psychologists : the role of psychology organisations in the USA, Canada and Europe. *The American Psychologist*, Vol. 60 (7), 712-726

Jern, S., Odland, T. and Nieminen, P. (2002). The equivalence framework in relationship to the basic training of psychologists and the specialisation training: the Nordic scene. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 213-220.

Lunt, I. (1997). Education and training for psychologists in Europe: optimal or minimal standards. *News from EFPPA*. December 1997, 6-10.

Lunt, I. (1998). Psychology in Europe: challenges and opportunities. *The European Psychologist*, Vol. 3 (2), 93-101.

Lunt, I. (2000). European project funded by the EU under the Leonardo da Vinci program. *The European Psychologist*, Vol. 5 (2), 162-164.

Lunt, I., Bartram, D., Döpping, J. Georgas, J., Jern, S., Job, R., Lecuyer, R., Newstead, S., Nieminen, P., Odland, S., Peiró, J.M., Poortinga, Y., Roe, R.A., Wilpert, B., Herman, E. (2001a). *EuroPsyT - a framework for education and training for psychologists in Europe*. Available from EFPA, Brussels.

Lunt, I., Baneke, R., Berdullas, M., Hansson, B. & Nevalainen, V. (2001b). *Laws and EFPA Regulations on EuroPsy for psychologists in European countries*. Brussels: EFPPA.

Lunt, I. (2002). A common European qualification? Editorial for special issue of *the European Psychologist*, Vol. 7 (3).

Lunt, I. (2002). A Common Framework for the training of psychologists in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 180-191

Lunt, I. (2005). The Implications of the “Bologna process” for the development of a European Diploma in Psychology . *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 86-92

Lunt, I. (2008a). Professional mobility and quality assurance within the European Union in J. Hall and E. Altmaier (eds) *Global Promise. Quality Assurance and accountability in professional psychology*. New York: Oxford University Press

Lunt, I. (2008b). Psychologist qualifications in Europe: common standard for quality and mobility. *The Australian Psychologist* Vol. 43 (4), 222-230

Lunt I., Gorbena S., Job R., Lecuyer R., Peiro J.M. (2011) *Tuning-EuroPsy: Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Psychology*. Publicaciones de la Universidad de Deusto.

Newstead, S. & Makinen, S. (1997). Psychology teaching in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 2 (1), 3-10.

Peiró, J.M. (2003). La enseñanza de la Psicología en Europa. Un proyecto de Titulación Europea. [The teaching of Psychology in Europe. A European Certificate project]. *Papeles del Psicólogo*, Vol. 86, 25-33.

Peiró, J.M. (2003). *La libre circulación de los psicólogos profesionales por Europa*. [Free mobility of profesional Psychology across Europe]. Colegio Oficial de Psicólogos de Catalunya. Barcelona.

Peiró, J.M and Lunt I. (2002). The context for a European Framework for Psychologists’ Training. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 169-179.

Peterson, R.L., McHolland, J.D., Bent, R.J., Davis-Russell, E., Edwall, G.E., Polite, K., Singer, D.L., Stricker, G.(Eds). (1992). *The core curriculum in professional psychology*. Washington: American Psychological Association.

Pleh, C. (2003). *A pszichológiaoktatas kérdései* (Issues of psychology teaching). Budapest: Hungarian Psychological Association and Hungarian Accreditation Committee

Poortinga, Y.H. (2005).Balancing individual interests and quality of the profession in the formulation of professional standards. *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 103-109.

Pulverich, G. (ed.) (1997). *Inventory of EFPA Regulations on EuroPsy in the field of psychology in European countries*. Bonn: Deutscher Psychologie Verlag.

Roe, R.A., Coetsier, P., Levy-Leboyer, C., Peiró, J.M., Wilpert B. (1994). The teaching of Work and Organizational Psychology in Europe. Towards the development of a Reference Model. *The European Work & Organizational Psychologist*, Vol. 4 (4), 355-365.

Roe, R.A. (2002). What makes a competent psychologist? *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 192-203.

Wilpert B. (2002). Projecting a European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 221-225.

EFPA – European Federation of Psychologists Associations
Grasmarkt 105/39 – Rue Marché aux Herbes 105/39
B – 1000 Brussels
Belgium
www.europsy-efpa.eu – www.efpa.eu